

„Az emberiség történelmében időnként megjelennek olyan egyéniségek, akik mint derült égből a villám világitják meg számunkra a lényegét.”

► Luther „megzenésítve” – 5. oldal

„Na, itt meg a fürdőszobánk látható. Emlékszem, anyukámat csaknem kitérte a frász, mert egy eső előtt összeszedtünk a ház környékéről vagy félzsáknyi varangyot, és bevittük a kádba, nehogy megázzanak szegények.”

► Szálkák és gerendák – 11. oldal

„Csodaszámba ment átélni az összefogás lendületét és erejét is. Apáca még azon – egyre ritkuló – helyek közé tartozik, ahol falu és gyülekezet, egyház és társadalom átfedi egymást.”

► Apácai csodák – 10. oldal

Júdás Alapítvány ► 8. oldal
Napos oldalak (beszámoló az országos hittanversenyéről) ► 6–7. oldal
Istentisztelet és kegyesség ► 2. oldal
Protestáns médianap ► 5. oldal

„Kinőtt templom”

► Manapság kevés gyülekezet mondhatja el magáról, hogy „kinött” templomát, és ezért még egy istenházát épít magának a már meglévő mellé. A rákospalotai evangélikus gyülekezetben egykor ez történt. Az egyházközség tagjai május 21-én azonban nemcsak a másfél évszázada álló – elsőként épült – templomért, hanem most felszentelt szeretetthonukért is hálat adhattak Istennek.

► Folytatás a 3. oldalon

FOTO: BOITTA DÉNES

Terítéken az aktualitások

Ülésezett az Országos Közgyűlés

► Az ügynökkérdéssel foglalkozó tényfeltáró bizottság létrehozása. Alternatív istentisztelet és a stóla viselésének lehetősége. – Egy-egy téma az Országos Közgyűlés (OK) évente egyszer kötelezően összehívott rendes üléséről. Egyházunk legszélesebb körű döntéshozó, legfőbb önkormányzati képviselői testülete – mely a Magyarországi Evangélikus Egyház lelki, szellemi és anyagi életét szabályozza – május 20-án a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának budapesti székházában ült össze.

Az „emberi kérdések” tárgyalása előtt – a tervezett napirendnek megfelelően – Ittész János püspök áhitatán keresztül Isten szavára figyeltek a grémium tagjai. Az Efézusi levél versei (1,3–14) alapján tartott áhitatában a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület lelkes vezetője az Úr „tervszerű”, üdvösségünket szolgáló szeretetéről beszélt. „Isten el akarja takarítani a bűnt, hogy a bűnbocsánattal felszabaduljunk a vele való találkozásra. Korunkban – emelte ki – nem szeretjük nevén nevezni a bűnt, holott az új kezdetet lehetővé tévő bűnbocsánat e nélkül nem lehetséges.”

Elnök-püspöki és országos felügyelői beszámoló

A korábbi évek gyakorlatához hasonlóan elsőként most is D. Szabik Imre, valamint dr. Frenkl Róbert jelentése hangzott el. Az elnök-püspök egyebek mellett arról szólt, hogy a magyarság lélekszámának csökkenése természetesen azt is jelenti, hogy az evangélikus gyülekezetek száma ugyancsak kevesbedik. Növekedés ott tapasztalható – mondotta –, ahol a lelkes és munkatársai missziói felhívással szolgálnak a felekezethez nem kötődők között. Nem szabad azonban csak a magunk egyházközségének gyarapodását szem előtt tartani – hangsúlyozta a püspök –, hanem figyelni kell a többi evangélikus közösségre is. Ez konkrétan azt jelenti, hogy az erősebbnek anyagilag támogatnia kell a gyengébbet. A jövőre vonatkozó további tervek között a püspök azt is megemlítette, hogy szükség van az egyházszervezet egyszerűsítésére.

Az országos felügyelő úgy látta, hogy a jelen ciklusban működő zsinatnak és bizottságainak a jövőtől további lépéseket lehet tenni a hatékonyabb egyházstruktúra kialakítása érdekében. Jelentésében hangsúlyozta azt is, hogy véget kell vetni a nem kellő átgondoltsággal megkezdett gyülekezeti beruházásoknak. Annál is inkább, mert az egyhá-

zakban folyó szolgálat – különösen az iskolafinanszírozás kérdése – kedvezőtlen megvilágításban került a közvélemény elé. Az elhangzottakhoz hozzátette: joggal igényelhetjük az önkormányzati iskolákkal azonos finanszírozást, nem felelve, hogy egy-egy oktatási intézmény működtetése komoly anyagi felelősséggel jár.

Újabb kihívást jelentene egyházunk számára a reménység szerint 2007-ben nyíló Evangélikus Egészségügyi Centrum működtetése is. Az Egészségügyi Minisztériumban jelenleg is készül az a kormány-előterjesztés, melynek értelmében az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet Budakeszin felszabaduló pavilonjai egyházunk tulajdonába mennének át. Egy másik projekttel, az aszódi Podmaniczky-kastély kapcsán felmerült tervvel – evangélikus egyetem létesítése – kapcsolatban még nem sikerült dűlőre jutni.

Ügynökkérdés, a stóla viselése és az alternatív liturgia kérdése

A megbeszélés egyik fontos részét képezte az egyházakat is érintő ügynökkérdés említése. Az Országos Közgyűlés elfogadta azt a javaslatot, hogy amennyiben a parlament dönt az ügynöktörvényről, egyházunk – dr. Balás István, Győri Gábor, dr. Kertész Botond és ifj. Zászkaliczky Pálné részvételével – egy tényfeltáró bizottságot hoz létre.

Lapunk május 8-i számában jelent meg az a körlevél, amelyben püspökeink – egy féléves bemutatási időszak letelével – a stóla viselését ajánlják gyülekezeteink lelkészeinek. Mivel a javaslatot nem fogadta egyöntetű helyeslés, a kérdést az OK is napirendjére tűzte. A résztvevők abban állapodtak meg, hogy a lelképásztorok a presbitériummal egyetértésben dönthetnek el, hogy kívánják-e használni a stólát, vagy sem.

Ugyancsak az „alternatív” szó volt az, amely többször, nyomatékosan elhangzott akkor, amikor a már korábban is nagy vihart kavart liturgiareform kérdése

került terítékre. Az új istentiszteleti formák támogatói és ellenzői közötti megévezést elősegítette az a megállapodás, amely szerint ez év adventjével az egyházközségek döntésén múlik, hogy bevezetik-e vagy sem az új liturgiát. A tervezet megtekinthető az Országos Egyházi Iroda igazgatói titkárságán, valamint olvasható a világhálón is, a www.lutheran.hu oldalon. (A portál bal oldalán található „Hirdetések” rovat erre a következőképpen hívja fel a figyelmet: „Letölthető az »Evangélikus istentisztelet – liturgikus könyv« című munkaanyag”.)

A tervezet egyébként sok új lehetőséget kínál, nemcsak a vasárnapi istentisztelet gazdagítására, hanem – az eddigi Agyonban nem szereplő – istentiszteleti formákra (gyónó istentisztelet, tanérvnyitó és -záró istentisztelet, húsvéti istentisztelet, családi és ifjúsági istentisztelet, keresők alkalma, új imádságok stb.). A közgyűlés jelentős többséggel, 19:7 arányban fogadta el a választható lehetőséget.

Egyéb – de korántsem mellékes – ügyekről

A testület tudomásul vette, hogy 2006-tól kezdődően az országos járulékot, azaz a gyülekezetek részéről az országos egyház felé fizetendő összeget ötven százalékra emeljék. (Ezt a Nyugdíjostól költségeinek csupán töredékét fedező járulékot több mint tíz éve nem emelték.) A közgyűlés elfogadta azt a javaslatot is, hogy a központi beosztású lelkészek hivatalosan is tartozzanak egy-egy gyülekezethez, és ott havonta végezzenek is szolgálatot.

Ismét szóba került a közgyűlésen a Szélerőzsa országos evangélikus ifjúsági találkozó megrendezésének gyakorisága. A testület tagjai most abban értettek egyet, hogy a jövőben is két évente rendezzék meg a Szélerőzsa találkozót, amely ilyesformán legközelebb 2006-ban esedékes.

A grémium egyházi ingatlanértékesítésekéről is döntött, egyéves megbízási szerződésének lejártával pedig véglegesítette munkakörében Végh Szabolcsot, a balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon vezetőjét.

► G. Zs.

Az elnök-püspök és az országos felügyelő jelentéséből részletek a 3. oldalon.

Fagyoszentek

Jelképes talán, hogy ebben az esztendőben a Szentlélek életet lobbantó, tüzes lángnyelveinek ünnepét, a pünkösödöt a „fagyoszentek” állják körül a naptárban: Pongrác, Szervác, Bonifác, Orbán... A népi megfigyelés már ósidóktól e nevekhez kötötte a nagy éjszakai lehűléseket, amelyek az idén nemcsak az ünnep előestéjére, de utórája is esnek. Mintha prédikálna a népi tapasztalat: nem maradtunk-e a pünkösdi tűzvihar után is fagyosak? Az egyházi esztendő utolsó nagy ünnepi után nem ütközik-e a növekedés „ünneptelen” ideje kemény, jéges klímába életünkben, gyülekezetünkben? Nem szenved-e miattunk, fagyoszentek miatt idén is súlyos károkat Isten szántója és szőleje?

A fagyoszentek most nekünk prédikálnak, megfagyott életű, alig-alig lelkesedő, a tettek előtt rendre megtorpanó evangélikusoknak. Pongrác, Szervác, Bonifác és Orbán, az ókor keresztény vértanúi minket kérnek számon.

Pongrác édesapja az utolsó nagy keresztényüldöző római császár, Diocletianus barátja és hadvezére volt, akinek római birtokait korai halála után a család gondozta. Itt találkozott a tizennégy esztendő Pongrác a menedéket kereső római püspökkel, aki vértanúsága előtti utolsó szolgálatként megtérítette őt és övéit. A besúgók hamar nyomukra juttatták a császárt, aki hivattal, pénzzel és a régi barátságra hivatkozva akarta lekényszeríteni és tagadásra bírni az ifjút. Pongrác nem engedett a kísértésnek, ezért lefejezték.

Szervác püspök a gallokra törő idegen pusztítók ellenében akarta megvédelmezni népét, ezért imádságban vitte Isten elé övéi nyomorúságát és bűneit. Látomásban kapott választ: Isten büntetését ugyan nem kerülhetik el, de az ő városát nem éri bántódás.

Bonifác egy Aglaja nevű gazdag nő gazdasági ügyvivője volt, mellékesen pedig a szeretője is. Aglaját az idő múlása-

val egyre inkább gyötörte a lelkiismeret a tisztességtelen viszony miatt, s szeretőjével abban egyezett meg, hogy az elme egy keresztényüldözéstől hangos Tarsusba, hogy a vértanúk példájából erőt meríthessenek életük megváltoztatására. Bonifác a vértanúk helyállását látva maga is keresztény hitre tért, ezért őt is megkínózták és kivégezték. Tetejét végül a vezeklő Aglaja temettette el odahaza.

Orbán Róma püspöke volt, az üldözések idején a ma is jól ismert katakombákban bujt meg üldözői elől, és ott tartott istentiszteleteket. Végül mégis a nyomára bukkantak, s a kínvallatások után a keresztény vértanúk sorsában osztozott.

Pedig mindez másként is történhetett volna. Pongrác engedhetett volna Krisztus követésével szemben a fényes pálya vonzásának, a politikai és gazdasági realitások meggyőző erejének, és rezzenéstelen arccal eladhatta volna magát. Szervác nyugodtan legyinthetett volna, távol tarthatta volna magát a napi politikától – hiszen mi jögon védelmezhetné az egyház a reá bízottakat a hatalmasok marakodása közben? Bonifác békésen élhette volna az akkori és mindenkor paráznák zavartalan életét, s nem kellett volna oly sokat aggodni szeretőjével együtt a lelkiismeret szava és Isten igéje miatt. Orbán pedig rejtőzött volna jobban el, akkor nem érthette volna baj, s nyugodtan gyakorolhatta volna vallását magában, hiszen ez éppolyan kedves Istennek, mint ha istentiszteletre járna.

Vajon mi, mai evangélikusok milyen utakon járunk? Nem íté-e meg bennünket mindannyiunkat – a hivatalos ülések résztvevőitől kezdve a gyülekezeti tisztviselőkhöz és tagokhoz át a passzívan otthon lapuló testvéreikig – a májusi naptár, az elsikkasztott pünkösdi megújulás? Most még talán nem késő felfedezni, fagyoszentek! Mert eljött a megújulás, a növekedés ideje!

► KORÁNYI ANDRÁS

Folytatódhat a lelki építkezés

► Ünnepezt szombaton a hatvanlelkes evangélikus, illetve a százhusz lelkes református gyülekezet Gönyűn. Dr. Márkus Mihály, a Dunántúli Református Egyházkerület, illetve Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspökének szolgálatával felszentelték a közös református-evangélikus templomot, és hatvan kilogrammos harangját. Az örömmünnepen kedves vendégeket is köszönthettek a vendéglátók. A felvidéki testvérek áldáskívánását a református testvérgyülekezetből, Kolozsnémárról érkezett küldöttség tagjai tolmácsolták.

FOTO: MENYES GYULA

A templom építésének ötlete már 1994-ben megfogalmazódott a gyülekezetben; akkor még a községi faluházban tartották az istentiszteleteket. Ám végül csak 2003 augusztusában indult el az építkezés azon a telken, amelyet a két egyházközség ingyenesen kapott a termelőszövetkezetektől. Még annak a hónapnak a végén lerakták az épület alapjait. Augusztus 30-án Ittész János és dr. Márkus Mihály áldásával történt meg az alapkövetétel. Tavaly ősszel azután elkészült az épület.

► Folytatás a 4. oldalon

É L Ő V Í Z

Most vagy soha!

„Az Isten országa nem úgy jön el, hogy az ember jelekből következtethetne rá. Azt sem mondhatják: Íme, itt, vagy íme, ott van! – Mert az Isten országa közöttetek van!” (Lk 17,20–21)

A hívő ember a „soha” kilátástalanságával szemben az „örökké” távlatát kapja ajándékba Teremtőjétől.

Megszoktuk már, hogy életünkben szinte minden gyors intézkedést követel. Határidős munkáink a „most” és az „azonnal” címkével vannak ellátva. Ha valaki ki akarja fejezni, hogy valami rendkívül sürgős, legtöbbször már arra kényszerül, hogy a tennivaló teljesíthetlenségét kifejező „Tegnapelőttre legyen készen!” mondat kíséretében nyújtja át az elkészítendő feladathalmazt.

Most pedig élénk kerül még egy dolog, amelynek a teljesítésével nem lehet várni. Az emberek szeretik halogatni az örök életükre vonatkozó ajánlat megragadását. „Ej, ráérünk arra még!” – mondják Pató Pál úrral, miközben háttérbe szorítják a lelki kérdések problémakörét. Hiszen annyi az egyéb sürgős feladat, hogy tényleg nincs idejük most olyan dolgokban döntést hozni, amelyek türelmet, gondolkodást, komoly elhatározást kívánnak, és amelyek esetében látszólag egyáltalán nem sürges az idő.

A közelmúltban részt vettem egy fiatalember temetésén, akit nagy hirtelenséggel ért el a halál. A temetési menet a végső nyughely felé ballagott. A sírgödör egy domb oldalában helyezkedett el, ahonnan rá lehetett látni a szemközti dombokra is. A hátam mögött egy távoli ismerős – nem tudván mit kezdeni a halál tényével – üres frázisokat pufogtató. Amikor meglátta a sírhelyet, így vigasztalta magát és környezetét: „Legjobb szép innen a kilátás!” Valóban igaz volt az elhangzott mondat, csak éppen pillékönyűnek bizonyult a tragédia súlyával szemben. Az elhunyt sajnos már nem tudott gyönyörködni a kitárolt panorámában. Az ő egyetlen kilátása az lehetett, ha rövidre szabott életében Isten mellett döntött.

Az Amerikai Egyesült Államokban nagyon sok ember igyekszik bevándorolni – akár illegális úton is – a jobb élet reményében. Néhány hónapja határsértőket fogtak el a nyílt tengeren, akiket az az indoklással fordítottak vissza, hogy még nem érintette a lábuk az USA földjét. A televízió tudósításában így magyarázták ezt: az amerikai jogrend alapján nem lehet kiutasítani azt a bevándorlót, aki már az országban tartózkodik.

A mennyek országának szabályai kicsit hasonlítanak ehhez: akit még az élet tengerén sodródva „ragad galléron” a halál, az nem léphet be az ígért földjére. Azonban aki már ebben a földi életben megveti a lábát Isten országában, az a sajátjának tudhatja az örök élet távlatát. Ne halogassuk hát ezt a fontos döntést, mert „aki szereti az életét, elveszti; aki pedig gyűlöli (azaz hátrébb sorolja) az életét e világon, örök életre őrzi meg azt” (Jn 12,25).

■ HORVÁTH MÁRIA

SEMPER REFORMANDA

„Tanítják továbbá, hogy az egy anyaszentegyház minden időben megmarad. Az egyház a szentek gyülekezete, amelyben az evangéliumot tisztán tanítják, és a szentségeket helyesen szolgáltatják ki.”

▶ Ágostai hitvallás VII. cikk (Nagy Gyula fordítása)

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 1. VASÁRNAP – Ézs 42,18–21

„Igazsága érdekében akart az Úr nagy és felséges tanítást adni”

„Hagyjátok őket, világtalanok vak vezetői! Ha pedig vak vezet világtalan, mind a ketten gödörbe esnek” – amikor Jézus (Mt 15,14-ben) ezekkel a szavakkal ostromozza népe valási vezetőit, feltehetően a mára kijelölt ézsaiási prófécia visszhangzik lelkében. Süketek prédikálnak süketeknek – folytatja a próféta. Mert Isten az ószövetségi korban sem közvetlenül szólt népéhez, hanem elhívott szolgálóira bízta éppen aktuális igéjét, amelyet az ő nevében kellett elmondaniuk. A próféta szomorúan állapítja meg: az elhívott szolgálók süketek, mert nem hallják Isten szavát. Pedig Isten szól hozzájuk! De süket a nép is, mert nem ismeri fel, hogy az elhívott szolgálók csak a magukét mondják, és beszédük már régen nem Isten szava. Pedig Isten szól! Nem is akármit mond: a maga igazságát nyilatkoztatja ki. Igaz voltáról ad „nagy és felséges tanítást”.

Ha tovább olvassuk a kijelölt szakaszt, látjuk, hogy ez nem elvont filozófia, hanem azoknak az eseményeknek az elemzése, amelyeket a nép a közelmúltban élt át, és amelyek sorsát a jelenben is meghatározzák. Súlyos mondatok ezek: „Ezért lett ez a nép kirabolva és kifosztott; csapdába és verembe estek mindnyájan, és börtönbe vannak zárva. (...) Ki engedte meg, hogy kifosszák Jákóbot, és kirabolják Izráelt? Vajon nem az Úr, aki ellen vétkeztek? Nem akartak útjain járni, és nem hallgattak tanítására.

Ezért ontotta rá heves haragját és a háború tombolását. Lángolt körülötte, de nem értette, égette őt, de nem szívelte meg. De most így szól az Úr, a te teremtőd, Jákób, a te formálód, Izráel: Ne félj, mert megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy! Ha vízen kelsz át, én veled vagyok, és ha folyókon, azok nem sodornak el. Ha tűzben jársz, nem perzselődsz meg, a láng nem éget meg. Mert én, az Úr, vagyok a te Istened, Izráel Szentje, a te szabadítód!” (Ézs 42,22.24–43,3)

A „nagy és felséges tanítás” summája, hogy Isten igazsága jóval több az igazságosságnál. Magába foglalja az igazságosságot, de túl is csordul rajta. Isten igazságosan bánik népével. Nem tesz vele kivételt: ha bűnbe esett, megbünteti. De ki is menekíti a büntetésből, más szóval megváltja. Nem engedi, hogy az igazságos büntetés övéi pusztulását eredményezze, hanem javukra fordítja az ítéletet. Ez Isten igazsága! Luther így fogalmaz: Isten előbb véghezviszi lényegétől idegen művét – opus alienum Dei –, amikor övéit igazságos büntetéssel sújtja, hogy utána sajátos művét – opus proprium Dei – is véghezvigye, amikor javukra fordítva a büntetést, megváltja őket. A büntetés nem a megsemmisítés, hanem a büntől való megtisztítás eszköze. Így aztán az is igazságos, amikor a büntetés kiállása után a büntől megtisztult néppel Isten újra jót tesz, sorsukat a

korábbinál is jobbra fordítja. Mert Isten igaz, és ez azt is jelenti, hogy mindig igaz módon viszonyul övéihez. Nemcsak igazságosan bánik velük, hanem hű marad hozzájuk, hiszen az eredeti nyelvben az igaz egyben hűséget is jelent.

A próféta szemére veti kora elhívott prédikátorainak, hogy mindezt nekik is tudniuk kellene, de nem tudják, mert bár Isten szól hozzájuk, tanítja őket, mégsem hallják a szavát, nem értik a tanítását. Ehelyett azzal hitegették a népet, hogy Isten nem fogja őket megbüntetni, mert az övéit akkor sem büntetheti meg, ha bűnösök. Templomát akkor sem engedi lerombolni, ha népe bűnbarlanggá tette. Amikor pedig a babiloni támadás, majd nyomában a hetven év fogság következett, azzal vádolták Istent, hogy hűtlen lett népéhez, és a pusztulására tör. Félreértették és félremagyarázták a múlt eseményeit és az adott helyzetet.

A próféta figyelmeztető szava nem csak a kortárs igehirdetőket és ígéhallgatókat róta meg vakságukért és süketségükért. Ma bennünket szólít meg. Mindnyájunkat. Igehirdetőket és ígéhallgatókat. Biztos, hogy mi már értjük, amit a próféta kortársai nem értettek? Pedig még nagyobb és még felségesebb tanítást kaptunk, mint ők! Hiszen miénk a megfeszített és föltámadt Jézus Krisztus keresztségének kinyilatkoztatása! Isten a

A VASÁRNAP IGÉJE

büntetés, a megsemmisítés, a halál eszközét, a keresztet húsvétkor a megváltásnak, a bűn és a halál fölötti végső diadálnak az eszközevé magasztalta. Ezért mi már érthetjük a titkot: Isten igazságosan bánik velünk, amikor bűneink miatt mindannyiunkat halálba visz, de igaz és hűséges is hozzánk, mert halálunkat a büntől és annak minden következményétől való megszabadulásunk eszközevé változtatja, amikor kivezet a halálból arra az örök életre, amelyben többé árnyéka sincs a bűnnek, a szenvedésnek, az elmúlásnak.

De mi nemcsak láthatunk és hallhatunk, hanem a Szentlélek ajándékát is megkaphatjuk, hogy a keresztre felnézve felismerjük megváltásunk jelét, meghalljuk az örök evangéliumot: „...úgy szerette Isten a világot, hogy megszületett Fiát adta...” (Jn 3,16), és szívünkbe áradjon az a Szeretet, aki – bár „életünkben szüntelen / Halál lesi léptünk” (EÉ 499,1) – az el nem múltó élet bizonyossága lesz bennünk.

■ VÉGHÉLYI ANTAL

Oratio œcumenica

Teremtő mennyei Atyánk! Hálátel szívvel állunk meg előtted. Köszönjük, hogy igédben újra és újra tanítasz minket. Add, hogy szavad mutasson utat nekünk életünk hétköznapjaiban is!

Könyörgünk a világról, ezért a bolygóért, amelyet te alkottál, és amelyet te rendeltél nekünk lakóhelyül. Add, hogy felelősen tudjunk itt élni, és add, hogy meglássuk: az élet, a teremtett világ társunk, nem pedig rabszolgánk e földi vándorút során. Adj nyitott fület, látó szemet és bölcs szívet a döntéshozóknak! Add, hogy ne csak a saját hangju-

kat hallják, és túl tudjanak látni önző érdekeiken. Könyörgünk háborúságban és nyomorúságban élő embertársainkért! Nyújtsd ki feljűk kezét, és lazíts az életüket gúzsba kötő számtalan kötélen!

Áldd meg hazánkat, áldd meg népünket! Add, hogy a próbatételek idején se feledjük azt, hogy mindig kinyitnod felénk védő karodat, és hogy oltalmad kísérei lépteinket. Áldd meg egyházadat! Add, hogy mindenki, aki szolgál és megbízottad lehet, örömmel végezze a reá bízott feladatot. Add, hogy békében

tudjunk egymás mellett élni, hogy a különbözőségeink egyetlen, téged dicsérő, téged magasztaló énekké legyenek!

Könyörgünk gyülekezetünkért. Add, hogy a rendelt időben figyelni tudjunk az evangélium hirdetőire! Áldd meg a pásztorokat és a szolgálattelveket, akiket országod építésére hívtál el munkásnak!

Add, hogy mindig észrevegyük, ha életünk bővelkedik ajándékaiban, és meglássuk, hogy sokan vannak mellettünk, akik szükségét szenvednek. Ne engedd, hogy süketek legyünk a kérő szó-

ra! Ne engedd, hogy vakok legyünk meglátni az emberek éhségét és szomjúságát! Mennyei Atyánk, kérünk, vigyázz magányos, elesett, idős embertársainkra. Vigyázz a túl korán felnövő gyermekekre, az idő előtt megpróbáltatásnak kitett életre! Könyörgünk azokért is, akik nem lehetnek most velünk.

Légy azok mellett, akik betegséget hordoznak, enyhítsd a végső búcsúra készülők terheit. Add, hogy Jézus Krisztus értünk hozott áldozata az élet végén erőt és reménységet adjon minden embernek! Ámen.

ISTENTISZTELET ÉS ... 3.

Istentisztelet és kegyesség

(Folytatás)

▶ **A kegyesség három alappillére tehát: Isten jelenlétének tudatosítása, a Szentírással és a kinyilatkoztatással való foglalkozás, valamint a saját hivatásban való megmaradás, a saját geográfiai környezethez való ragaszkodás. Antonius szavaiból az is kiviláglik, hogy a kegyesség (vagy spirituális) nem belső érzelem vagy vallási technika. Éppen ellenkezőleg: a kegyesség (vagy spiritualitás) a hit konkrét formában való megjelenése. De hogyan kapcsolódik mindez a gyülekezet istentiszteletéhez? Milyen viszonyban áll egymással az Isten jelenlétében folytatott életvitel (kegyesség) és a közösség istentisztelete?**

Manfred Seitz gyakorlati teológiai professzor hívta fel a figyelmet arra, hogy az Antonius által megfogalmazott hétköznapi keresztény életvitel, azaz kegyesség nem más, mint az istentiszteletnek a hétköznapokra való kiterjesztése és meghosszabbítása. Magyarul a kegyesség olyan folyamat, melynek során a hétköznapi élet istentiszteletté válik (Róm 12,1).

Kegyesség és istentisztelet egyaránt Isten jelenlétéből táplálkozik. Ezt a jelenlét kutatja a kegyes ember a hétköznapok legapróbb történeteiben, és ezt a jelenlét ünnepli a gyülekezet az istentiszteleten, legfőképp az úrvacsorában. Az istentisztelet záróaktusában ki-ki azzal az áldással indul vissza szociális környezetébe, hogy Isten jelenléte oda is elkíséri. Ez az istentiszteleti áldás legmélyebb értelme.

Kegyesség és istentisztelet egyaránt a Szentírásból táplálkozik. Ezért képezi az istentisztelet gyújtópontját az úrvacsora mellett a Szentírás. Az istentisztelet kezdetén énekelt vagy olvasott zsolnár, az ó- és újszövetségi olvasmányok, valamint az evangélium egy szakasza adja meg minden egyes liturgiai alkalom jellegét. Az imádságok és a prédikáció a Biblia szavaiba, képeibe, történeteibe vonják be a jelen lévő gyülekezetet. Antonius ezt a liturgikus istentiszteleti gyakorlatot, a Szentírás folyamatos olvasását, tanulmányozását ülteti át a hétköznapokba: „Amit teszel vagy amit mondasz, arra keress tanúbizonytságot a Szent Íráskönyvben.” Így két liturgiai ünnep között is folyamatos az igével való kapcsolat.

Liturgikus istentisztelet és kegyesség

az Antoniustól feljegyzett kis mondásban egységet alkot. Azt mutatja, hogy istentisztelet és kegyesség csak kéz a kézben léteznek. Az egyik formálja a másikat. A gyülekezeti liturgia alakítja a személyes hit gyakorlatát, a hétköznapok kegyessége pedig hosszú távon mélyíti, befolyásolja a közösségi istentiszteletet. Egyik sem lehet meg a másik nélkül. A személyes kegyesség a gyülekezet nyilvános hitgyakorlata (istentisztelet) nélkül „magánvallás”. A liturgia az Isten jelenlétében folytatott élet (kegyesség) nélkül csupán hivatalos, „külsőséges” cselekmény. Így táplálkozik a keresztény hit a belső szoba (Mt 6,6) és a nyilvános istentisztelet forrásaiból. A kegyesség istentiszteletté formált élet – az istentisztelet közös formát öltött kegyesség.

Ahogy Antoniusnál és az egyház történetének valamennyi jelentős személyiségénél (Szent Benedekről kezdve Loyolai Ignácól és Luther Mártonon keresztül Dietrich Bonhoefferig) egységet alkot az istentisztelet és a kegyesség kölcsönösége, egyúttal kérdésekkel is szembesít. Például az, hogy a liturgiai reformra fordított kellő energia és figyelem mellett jut-e elég idő és figyelem a napi kegyességi gyakorlatok – az imádság, a

LITURGIKUS SAROK

meditáció – ápolására. Az evangélikus egyházban a hit személyes megélése (a lelkiismeret szabadságára hivatkozva) tetszőleges, privát foglalatossággá, szabadon végezhető „hobbivá” vált. A lelkész-képzésben és a gyülekezeti életben egyaránt hiányzik a személyes kegyesség (mindennapi hitgyakorlat és életfolytatás) sokrétű formájának tanulása és tanítása. Gondolok itt a Miatyánk vagy a Tízparancsolat Luther által gyakorolt meditációjára, illetve a Loyolai Ignác-féle lelkiismeret-vizsgálatra. De számtalan más, az egyház által megőrzött gyakorlat is segíthetné az Isten jelenlétében való elmélyülést a hétköznapokban. Vagy manapság ne lennének olyanok, akik a hit konkrét gyakorlatáról kérdeznék, mint az Antonius faggató ismeretlen? Ez aligha lehetséges. Pedig az egyház rejtett kincsestárából mindenkinek bőségesen jutna útmutatás a hétköznapi élet- és hitgyakorlattal kapcsolatban.

■ PERCZ SÁNDOR

Részletek D. Szevik Imre elnök-püspöknek az ébredés központi gondolatára épített jelentéséből

„...Abban a reménységben éltünk, hogy a lelkesítő utánpótlás biztosításával, társgyülekezetek szétválasztásával és iskolahálózatunk kiépítésével újra a népegyházi keretek között tud élni evangélikus egyházunk. Szembe kell nézni azonban azzal a valós helyzettel, hogy gyülekezetünk többségükben zsugorodnak, a magyar lakosság fogyásából következően híveink létszáma is csökken. A jórészt egyébként is kis létszámú egyházközösségek – főként falvainkban – még kisebbek lesznek. De a nagyvárosi gyülekezetek mutatói is fogyást regisztrálnak az esetek zömében.

Örvendetes módon vannak azért kivételek is. Valójában ott növekedik a gyülekezet, ahol – missziói nyitottsággal – a lelkesítő és munkatársi gárdája megjelenik a sehova sem tartozók szekuláris környezetében, s ezen az idegen talajon képes elvetni a magot úgy, hogy kikel, kicsirázik, szárra szökken, és kialszt érlel bőséges termésel. Ezt az utat érdemes és szükséges minden gyülekezetünkben kipróbálni és követni.

***

Az elbizakodottságból, önteltségből az Isten iránti bizalom örömeire kell ráébrednünk. Nemcsak gyülekezeti autonómia létezik, hanem a másik iránti felelősség is. Ott ér véget a magunk önállósága, ahol a másik léte fenyegetett, vagy érdeke sérül. Ezért a jövő evangélikus egyházában elképzelhetetlen, hogy az erősebb ne támogassa a gyengét.

Legtöbb gyülekezetünk önállóan nem tudja magát fenntartani sem lelki, sem szellemileg, sem anyagilag. Önrövidítési joga a felnőtté vált, önmagát eltartani tudó személynek van. Igaz ez az egyház esetében is. Gyülekezetünk lelkesítését oly mértékben szorult törvényi revízióra, amilyen arányban az egyház egészének a spirituális szempontjai érvényesíthetők. Sok lelkesítőnk nem a neki megfelelő helyen szolgál, épít vagy – rossz esetben – rombol. Ez káros az egyház egésze számára, akkor is, ha jelenleg nem törvényszerű. Az evangélium, a hit terjesztését veszélyezteti és akadályozza.

(...)

Az az elbizakodottság, amely főként nagyobb gyülekezetek részéről artikulálódik, és amely szerint ők szervezik, fenntartják magukat, de nehezen látnak túl saját gyülekezetük kerítésén, aligha tartható. Részint nem Istennek tetsző, részint pedig önteltséget mutat. Lehet-e boldog valaki, ha a szomszédja nélkülöz, vagy a testvére hiányt szenved?

***

A közönyből és hitetlenségből az evangélium iránti felelősség és a Krisztus-hit bizonyosságára kell ráébrednünk.

Ebben a pontban az anyagi kérdésekről szöveg. Napjainkban az állami támogatás mértéke csökken. Ezt már ez évi költségvetésünkben is láttuk, a külföldi segélyek pedig érdemben megszűntek vagy minimalizálódtak. Ebből következik, hogy a magunk felelősségének ezen a téren jelentősen növekednie

Részletek dr. Frenkl Róbert országos felügyelő beszámolójából

„A 2004-es esztendő egyházunkban a kilencvenes évek zsinata által meghatározott első hatéves ciklus második felének a kezdeti éve volt. (...) Elismeréssel kell szólnom a jelen ciklusban működő zsinatnak és bizottságainak a munkájáról, amely azt ígéri, hogy valóban továbbléphetünk a következő ciklusban az egyszerűbb, hatékonyabb struktúra kialakításának útján. Ennek lényege, hogy operatívabbá válna az országos szint. A zsinat és a közgyűlés feladatait egy testület látná el; két testületi ülés között az operatív vezetést az ikerelnökség végezné, a spirituális kérdések területén pedig a püspökök tanácsa működne.

Akkor, amikor örömmel üdvözlöm ezt a trendet és az ennek megfelelő szemlélet további eredményeit a törvények jobbitásában, nem hallgathatom el, hogy a szervezeti tapasztalatok – véleményem szerint – megerősítik az első zsinat ügynevezett Smidélus–Gáncs-modelljét, közismertebben az osztrák modellt. Azaz az egyházi püspökös, regionális szuperintendensek által kialakított, illetve vezetett rendszert. A szuperintendensek gyakorlatilag püspöki jogkörrel rendelkeznek. A püspök az állammal, a testvéregyházakkal, a külfölddel való kapcsolattartásért, az országos adminisztrációért felel.

Feltehetőleg még egy ciklus szükséges ahhoz, hogy ebben az irányban elmozdulhassunk, de már most érdemes – főként a zsinaton – abban az irányban vizsgálni, hogy valóban reális-e ez a törekvés, vagy hosszú távon is maradjon a háromkerületi, egyházmegyei rendszer. (...)

Nem népszerű feladat hangsúlyoznom, hogy véget kell vetni a (...) nem kellő átgondoltsággal megkezdett beruházásoknak. Többek között a kárpótlási pénzek sarkalltak arra lelkeseket, presbitériumokat, gyülekezeteket, hogy templomépítésbe, felújításba vagy intézményfejlesztésbe vágjanak bele, és kész helyzetet teremtve a félkész beruházás befejezéséhez szükséges forrásokat az országos egyháztól kérik. (...)

Megnőtt az egyházmegyei felelőssége, jelentősége, hiszen a gyülekezeti beruházásokat az egyházmegyeinek kell jóváhagynia. (...) Nem szerencsés, ha a folyamat úgy válik ismertté, hogy a gyülekezet vagy rögtön az országos irodához, vagy az illetékes püspökhöz fordul. Ez csak rendkívüli esetekben, katasztrófa helyzetben elfogadható megoldás. (...)

Az egyházak élete kedvezőtlen színben került a közvélemény elé az állami költségvetés, főként az iskolafinanszírozás kapcsán. Itt jegyzem meg, hogy néhány egyéb kérdésben – például a kárpótlás gyorsítása, a szociális törvény – is keveredtek a racionális szakmai és a ki nem zárható politikai attitűdök. Egyfelől a szektorsemleges finanszírozás elve alapján joggal igényeljük az állami, önkormányzati iskolákkal azonos finanszírozást, másfelől viszont előbb-utóbb azzal is szembe kell néznünk, hogy az iskolafenntartás anyagi felelősséggel jár. (...)

Nem csak a faszori igazgatóválasztással összefüggő kedvező

kell. Éppen a mai nap az 1%-os adófelajánlás határideje. Nagymértékben függenek a jövő évi finanszírozási lehetőségeink attól, hogy a jövedelemadókat fizető híveink milyen arányban és összegben támogatják egyházunkat.

Alig merem leírni, milyen csekély mértékben folyt be támogatás híveink áldozatkészségéből egyházunk szolgálatának biztosítására. Sokak szemében az egyház szolgálata nem ér annyit, mint egy párthoz való tartozás, egy-egy egyesületi támogatás vagy klubfenntartás.

Mindez a lelkesítő munka és a gyülekezeti élet kritikája is. Bizonyos, hogy az első a hitbészítés, a közösséghez tartozás öröme, s ezt követi az áldozatkészség. Ezen a helyen teszek javaslatot arra, hogy az aktív kereső gyülekezeti tagjainktól havi ezer forintot, nyugdíjasainktól havi ötszáz forintot javasoljunk olyan összegként, amelyet önként adhatnak gyülekezetük javára.

***

Egyszerűsítési szükséges egyházszerkezetünket. Az a tény, hogy a következő országgyűlés feltehetően regionális közigazgatási egységek kialakítására törekszik, felveti egyházunk szervezeti felépítésének újragondolását a távolabbi jövőben. Indokolhatja ezt az a szükséglet is, hogy tapasztalatunk szerint a lelkesítő szolgálat egyre több tanácsoló jelenlétet (supervizio) igényel, ez pedig a kerületnél kisebb, a jelenlegi egyházmegyéknél nagyobb területet és létszámot feltételez.

***

A kishitűség és kisebbség téveszméjéből rá kell ébrednünk a lutheri örökség értékei mai megjelenítésének fontosságára. Sajátos tapasztalat, hogy az írásban megjelenő prédikációk, vizsgadolgozatok és egyéb írások esetében többször történik más felekezeti forrásanyagra való hivatkozás, mint saját evangélikus kiadványainkra. Még az is előfordul, hogy csak katolikus és református művekre hivatkoznak a szerzők. Nincs ellenvetésem más felekezetek kiváló művei ellen, de a magunkét is érdemes fellapozni.

Mindegyik egyháznak megadatott a maga szellemi tradíciójának kincsestára, nekünk az evangélikus fiók tartalmát kell ismertté tennünk, hogy egy se vesszen el azokból, amik ránk bíztak. (...)

E jelentést aligha lehet lezárni anélkül, hogy ne utaljunk II. János Pál közeli elhunytára, aki az ökumenében olyan gesztusokat tett, melyek a megbékélést és az egymáshoz közeledést segítették. Utódjára, XVI. Benedekre az egyház Urának bőséges kegyelmét kérjük.

Végül köszönöm egyházunk valamennyi szolgálattevőjének elmúlt évi odaadó és hűséges munkáját. (...) Magyarhoni egyházunkat Isten irgalmába ajánlom. Ő fedezze el vétkeinket, bocsássa meg mulasztásainkat, s tegyen késszé a jövőben is az evangélium szolgálatára.”

zötlen tapasztalat, hogy a politika, a társadalom túlfűtöttsége, indulatai az egyházban is megjelennek. Sok a szeretetlenség, a megfontolatlan bántás, a felelőtlen ítéletkezés. Kívánatos lenne, hogy az egyház adjon példát a világnak, ne pedig hasonuljon hozzá. Különösen bántó, amikor a véleményeket nem a tények, hanem a személyekkel kapcsolatos érzelmek, teremtők határozzák meg. A pluralista demokráciában természetesen, hogy a hasonlóan gondolkodók az egyházban is különböző csoportokat alkotnak, de ez nem jelentheti a másik közösséghez, felfogáshoz (...) tartozók megszólását, elutasítását. (...)

A 2006-os esztendő nem ígérkezik könnyűnek. Az egyházi választási ciklus találkozik a parlamenti választásokkal; a korábbi tapasztalat szerint nehéz lesz az egyházat – jó értelemben – távol tartani az aktuálpolitikai küzdelmekről.

II. János Pál pápa távozása, XVI. Benedek pápa megválasztása soha nem tapasztalt médiaérdeklődés mellett zajlott. Ez olykor kontraproduktívá is vált, különösen az elhunyt pápa tiltakozott volna ez ellen, ha lehetősége lett volna rá. Reméljük, az új pápa időszakában tovább erősödik az ökumenikus együttműködés. Erre hazánkban mint vegyes vallású országban is nagy szükség van, és ez a hívek igénye. Fontos az egyházaknak az esetenkénti együttes fellépése is a társadalomban. Ugyanakkor az is lényeges, hogy az evangélikus egyháznak legyen önálló arcúta. (...)

A felsőoktatásban az Evangélikus Hittudományi Egyetem képviseli egyházunkat, színvonalas eleget téve az egyház és a felsőoktatás nagyrészt találkozó, részben sajátos igényeinek. Jelentős lépés volt az egyetem új, illetve felújított épületének átadása. Az egyetem értékes erőforrásokat tesz a képzés korszerűsítéséért; magam úgy vélem, ezt a folyamatot tovább szükséges fejleszteni. További kérdés esetleg új kar vagy karok létesítése; ez eddig az aszóni kastély hasznosításával kapcsolatban merült fel. Érdemes lenne alaposan megvizsgálni ezt a témát az egészségügyi centrum összefüggésében is. A felsőoktatásban bevezetésre kerülő ügynevezett bolognai folyamat, a többszintű szakemberképzés jó lehetőséget nyújt a bekapcsolódásra. (...)

Végül szeretnék röviden foglalkozni a magyar–magyar egyházi kapcsolatokkal, gondolkodásomban az EPMSZE előtérbe kerülése is ezzel a nagy jelentőségű témával függ össze. Elindultunk egy úton, amelyet az Európai Unió fejlődése nemcsak felgyorsít, hanem szükségserűvé is tesz. Itt az ideje, hogy a megőly értékes emóciók átadják helyüket a racionálnak, és az idek, küszöbönálló METT-egüttlét teremtsen meg a folyamatos együttműködés kereteit.”

Az elnök-püspöki és az országos felügyelői jelentés teljes szövege az Evangélikus Közlöny következő számában olvasható.

Kinőtt templom

◀ Folytatás az 1. oldalról

„A múltat tiszteld a jelenben s tartsd a jövőnek” – *Vörösmarty Mihály* gondolatai valósággyá váltak a nyáriasan meleg májusi délutánon a rákospalotai kistemplomban. Amikor felhangzott az *Erős vár a mi Istenünk*, a 254. ének jól ismert dallama, elsőként őt, helyi népviseletbe öltözött lány lépett be a templom kapuján. Őket követték a rákospalotai evangélikus közösség presbiterei, illetve az ünnepre idelátogató lelkesek. Az igeszolgalatot, valamint a szentelést végző püspököt, *Gáncs Pétert* a helyi lelkipásztor, *Bátovszky Gábor* kísérte.

Az ünnepi istentiszteleten a Déli Egyházkerület lelkesítő vezetője a rómaiakhoz írt levelet idézte – „Senki sem szégyenül meg, aki őbenne hisz” (10,11) – hirdette Isten ígését. Az ünnepi alkalomra szóló meghívón olvasható ígevers alapján tartott prédikációjában a püspök betekintést nyújtott a gyülekezet történetébe, két időszakot emelve ki. Az egyik 1845, amikor az egyházközösség templom építését határozta el, a másik 1989–90, a rendszerváltoztatás időszaka. Ekkor döntöttek a szeretetotthon építéséről.

A templomot 1855. április 1-jén kezdték építeni. A munkát még ugyanabban az évben be is fejezték, november 8-án

„A magyar társadalom korpéje és egyben korpéje is, hogy iskola helyett most idősothton szentelésére gyűltünk össze” – mondotta *Gáncs Péter*, majd így folytatta: „Emlékeztet ez arra, hogy társadalmunkban egyre kevesebb gyermek születik, és egyre több idős honfitársunk van. Más megközelítésben ezen intézmény működtetése azt is jelzi, hogy az emberek egyre fogékonyabbak a szeretet cselekedeteire. Azzal a reménységgel tekintek a szeretetotthon szolgálatára, hogy itt Jézus lesz az úr és a gazda.”

A közgyűléssel folytatódó istentiszteleten *Csizmadia Pál* volt felügyelő a gyülekezet, *ifj. Dudás Lajos* pedig a szeretetotthon

hon építésének történetét ismertette. Az utóbbi években mellett szolt arról, hogy a szeretetotthon építését *Bolla Árpád* lelkesítő szolgálat idején, 1992-ben határozták el. A kárpótlás összegét (tizenkétmillió forintot) 1993-ban kapták meg, és úgy döntöttek, hogy – a régi lelkesítő átalakításával – szeretetotthon építésére fordítják. E célból 1994-ben hozták létre a Rákospalotai Szeretetotthon Alapítványt, amely 1999-ben közhasznú minősítést kapott. Az intézmény terveit *Pintér Győző* akkor egyházmegyei felügyelő készítette.

Abban, hogy egyházunk új diakóniai intézménnyel gazdagodhatott, nagy részük van az adományoknak. A tizen-

Esztergályi Mihály főesperes már fel is szentelte a hajlékot. A gyülekezet később is építkezett, a nagytemplom 1941, az új parókia 1993 óta áll. A közösségnek volt iskolája is; az egyházi ingatlanok tulajdonjogának rendezésekor pénzt kért – és kapott is – érte a gyülekezet. Ez az összeg képezhette az alapot egy álom megvalósításához, a szeretetotthon építéséhez.

négy lakoszából álló, huszonhat fő emelt szintű gondozására alkalmas épület létrejött a Magyarországi Evangélikus Egyház 24 millió, az egyházközösség tagjai 2,6 millió, a XV. kerületi önkormányzat 1,6 millió forinttal, a rákospalotai finn és osztrák testvérgyülekezetei pedig hétszáz ezer forinttal támogatották.

■ GAZDAG ZSUZSANNA

HÍRDETÉS

Nyaralás a Balaton-parton, Révfülöpn!

A révfülöpi Orass Lajos Evangélikus Oktatási Központ a nyári szezon közepén – egy váratlanul felszabadult időszakban –, július 20-tól augusztus 5-ig várja a pihenési és nyaralási vágyókat, a gyülekezeti közösségeket, konferenciacsoportokat. Kérjük, írásban jelentkezzenek (8253 Révfülöp, Füredi u. 2.). A teljes ellátás (reggeli, ebéd, vacsora, szállás) díja: 3500 Ft/fő/nap. Időpontot egyeztetni *Némethné Nyögéri Julianna* igazgatónál lehet a 87/464-107-es, illetve a 20/824-4997-es telefonszámon.

HIRDETÉS

A teremtés ünnepe – a környezetbarát egyházért

A Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend szeretettel vár minden érdeklődőt az idei teremtésünnepre!

Főelőadások

– Környezetbarát templom- és egyházi épületek – Csernyus Lőrinc
– Beszámoló az Európai Keresztény Környezeti Hálózat bázei konferenciájáról – Béres Tamás

Helyszín: a piarista szerzetesrend Sapientia Főiskolája, 1055 Budapest, Piarista köz 1.
Időpont: június 3., péntek, 14.30–19.00; június 4., szombat, 9.30–13.00
Egyházi védnökök: Várszegi Asztrik főpát, Szabik Imre evangélikus elnök-püspök
Információ: Biczó Dénes (bicden@freemail.hu), Széchy Béla (20/998-1326)
A rend számlaszáma (HVB Bank): 16200010-60222165

ÚJ HARANGOT RENDELJEN IFJ. FARKAS TITUSZTÓL

MINDEN MÉRETBEN A LEGKEDVEZŐBB ÁRON 30 KG-TÓL 11 000 KG-IG

**Kiváló minőség, kitűnő kidolgozás,
kedvező ár, hangzásra öntöz!**

Harangvillamosítás, harangtartóállvány-készítés, programozóórak,
harangvezérlés telefonról, toronyóra-készítés, -szerelés, alkatrészellátás.
REFERENCIA 400 TEMPLOMBÓL!

Harangszó 2003 Bt.

Ifj. Farkas Titusz

2200 Monor, Kistói út 26. Tel.: 30/371-9696, fax: 29/410-119
A Harangszó 2003 Bt. a Dévai Szent Ferenc Alapítvány támogatója.

HIRDETÉS

Az Evangélikus Külmisziói Egyesület szokásos évi konferenciáját július 3-tól 6-ig (vasárnap délutántól szerda délig) rendezük Piliscsabán, a Béthel Missziói Otthonban (Széchenyi út 8–10.). Szeretettel várunk mindenkit, akit érdekel a külmiszió ügye!

Igehirdetéssel Korányi András és Ferenczy Andrea lelkészek szolgálnak; előadást tart az Indiából visszatért Mesterházy házaspár; B. Pintér Márta külföldi útiról, Pintér Károly a Jehova tanúiról, a PMTI munkatársai pedig missziói tanfolyamokról számolnak be.

Egyidejűleg szeretettel várjuk a 10 és 14 év közötti gyermekeket is. Számukra külön tábort foglalkozást szervezünk.

A konferencia díja felnőtteknek 6000 Ft, gyermekeknek 4500 Ft. Kérjük, a jelentkezéskor küldjenek be 1000 Ft-ot. Jelentkezési határidő: június 15. Érdeklődni a 20/588-6443-as telefonszámon, illetve a következő e-mail címen lehet: martha.pinter@lutheran.hu.

Az EKME vezetősége

HIRDETÉS

Missziós konferencia

Evangelizáció, bibliakörök, imaközösség, beszélgetések, missziós munkaágak bemutatkozása, határon túli magyarok beszámolója, egy finn misszionárius előadása...

Előadók: Ittész János, Juha Auvinen (Finnország), Bálint Józsefné, Hulej Enikő, Jenei Ottó (Kárpátalja), Györe Balázs, Garai András, Banka Gabriella előadóművész, Horváth Kálmán előadóművész, Szeverényi János és mások.

A konferencia időpontja: július 6–9.

Helyszíne: Piliscsaba, Béthel Missziói Otthon

Részvételi díj: 4000 Ft

„Közös asztal” roma–magyar tábor

Evangelizáció, előadás, beszélgetés, zenélés, alkotás, esténként táborotűz a faluvégen, tánc, bográcsozás, irodalmi műhely, fürdés, kirándulás...

Előadók: Szécsi Magda író, képzőművész, Horváth Kálmán előadóművész, Banka Gabriella előadóművész, Lankó József plébános, Karlne Csepregi Erzsébet lelkész, Ignác János tanár, Thuránszky István lelkész, Romano Rác Sándor tanár, Búzás Irén református lelkész, Kocsis István szociális munkás, Szeverényi János és mások.

A tábor időpontja: július 20–24.

Helyszíne: Sárszentlőrinc, Uzd

Részvételi díj: 4000 Ft

A konferenciákra az Evangélikus Missziói Központ címén lehet jelentkezni: 1164 Budapest, Batthyány Ilona u. 38., tel.: 1/400-3057; e-mail: evmis@lutheran.hu.

HIRDETÉS

Tisztelettel meghívunk, szeretettel várunk mindenkit az Evangélikus Országos Múzeum

MÁSODIK MÚZEUMI MAJÁLISÁRA

május 28-án 10.30-tól 19 óráig az Insula Lutherana (Bp. V., Deák tér 4.) épületében.

Folyamatos programok

Kívül-belül templom – játék felnőtteknek; Én és a múzeum – rajzverseny gyerekeknek; Ki, hova néz? – játék iskolásoknak; tárlatvezetés; Huszár Gál Könyvesbolt; Pesti Polgár kávéház; játékos alkotóház gyerekeknek.

A színpadon

11.00: Resinarus énekkar

12.00: Pusker Éva és Ittész Tamás hedegűl

13.00: Makám: Szindbád

14.00: A Benyus testvérek kamaraegyüttese

15.00: A Tábíta bábcsoport előadásai

15.45: Levente Péter műsora

16.45: Eredményhirdetés

16.55: E-tárlat versekkel. Közreműködik: Ráckevei Anna színművész

17.15: Női szerepek a kultúrában, az alkotóművészetben – pódiumbeszélgetés. Résztevők: Bencéné Szabó Márta evangélikus lelkész, Réthelyi Orsolya történész, Schaffer Erzsébet újságíró, S. Sárdi Margit irodalomtörténész, Szabó T. Anna költő. A beszélgetést Benkő Andrea irodalomtörténész vezeti.

18.45: Mekis Péter (az országos konzervatóriumi orgonaverseny idei győztese) orgonál.

A majális ideje alatt a múzeumlátogatás ingyenes. Rossz idő esetén az udvari programok az első emeleti termekben lesznek megtartva.

Folytatódhat a lelki építkezés

Harang- és templomszentelés Gönyűn

◀ Folytatás az 1. oldalról

A hatvan kilogrammos harangot egy cég vezérigazgatójának az adományából tudták beszerezni, az elektromos orgonát pedig az egyik református presbiter hozta Németországból. A bejárat, a kerítés és az udvar közös munkával készült. Az épület a berendezéssel együtt közel huszonkétmillió forintba került.

Elsőző a harang szentelésére került sor a templom kertjében, majd a gyülekezet bevonult a templomba – legalábbis azok, akik befértek Isten házába, hiszen jó néhányan kívül rekedtek.

Elsőként Ittész János prédikált, mégpedig az Útmutató asznapjéje alapján: „Jézus Krisztus mondja: »Ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben: ott vagyok közöttük.«” (Mt 18,20) Igehirdetésének üzenetét – mint egy szimfónia öt tételét – öt gondolat köré csoportosította. Elsőző is ajándék ez az ige – hangsúlyozta. Isten ünnepe, drága ajándéka azoknak, akik sok fáradozással lehetővé tették, hogy ez a templom felépüljön, és felszentelhessek. Azután ígért az ige. Jézus egyértelművé teszi: közöttetek, veletek vagyok. Jézus ezen ígéréte örök érvényű. Harmadszor a vigasztalás üzenetét hordozza ez az ige, hiszen Jézus nem a statisztikai adatokat nézi. Az ő ígéréte akkor is áll és érvényes, ha – a gönyűihez hasonló szörványhelyzetben – csak maroknyian vannak együtt az ő nevében. Jézus ígéréte megáll, de feltétele is van. Mégpedig az, hogy az ő nevében, szeretetben kell együtt lenni, elfogadva ígését és szentségeit. Akkor lesz itt boldog találkozás Jézussal, ha testvéreket gyűjtve gyarapodik az egyház. Végezetül az ökumené üzenetét hordozza ez az ige. Egy közös használatú templom felszentelését ünnepejük. Evangélikusok és reformátusok egymásért is fáradoztak, és most együtt élhetik át Isten ígéréteinek a valóságát. »Ha megszólal a harang, és hangzik az ige, Jézus itt van, és hív titeket! – fejezte be igehirdetését Ittész János.

Ezután dr. Márkus Mihály lépett a szó-

székre, aki 1Kor 3,16 alapján hirdette az ígét. »Nem tudjátok, hogy ti Isten temploma vagytok, és Isten lelke bennetek lakik?« – tette föl a kérdést. Egy elképzelhetetlen történettel kezdte igehirdetését a püspök. Egy építkező családról szót, melynek tagjai – miután sok fáradság árán felépítették új otthonukat – a meg-hökkent rokonságnak és barátoknak bejelentették, hogy ők továbbra is a régi, romos, komfort nélküli házban szeretnének élni. Aki ezután nem lépi át ennek az új templomnak a küszöbét, az olyan lesz, mint a történetben említett család – figyelmeztetett Márkus Mihály. A templomnak akkor lesz szentsége, ha a hívek áhítata megszenteli azt. »Az Isten temploma ti vagytok, Isten lelke bennetek lakozik. Szeressétek ezt az új templomot; a templom szépsége abban rejlik, ha minden vasárnap megtelik. Ha így lesz, akkor nem volt hiábavaló az építők fáradozása« – zárta igehirdetését a püspök.

lenleg havonta kétszer van itt istentisztelet, és érzékelem, hogy a hívek szeretik ezt a kis »ékszerdobozt«. A nyárra már két keresztelést is előjegyeztünk» – mondta.

A maroknyi evangélikus közösség motorja a templomépités során Jancsó Kálmáné volt. »Hat éve friss nyugdíjas-ként kerültem ebbe a faluba. Akkor azt gondoltam, hogy a munkás iskolaigazgatói évek után a családom lesz az életem. Am jött ez a feladat, amely nem volt egyszerű, és nem volt könnyű. Sok embernek sok munkája fekszik ebben az új, most már felszentelt templomban« – fejtette ki. »Az elmúlt hónapok alatt megtanultunk együtt dolgozni. Eleinte méregettük egymást a reformátusokkal, hogy ki mit akar, azután testvérek lettünk, és egymást segítve dolgoztunk. Ezt semmi nem bizonyítja jobban, mint az, hogy eljárunk egymás istentiszteleteire.»

A gönyűiek lelki otthona tehát áll. Törzsök Gyula, a község polgármestere el-

FOTÓ: MENYES GYULA

A református gyülekezetet Molnár-Varga Péter segédlelkész gondozza, aki a közeli Bana községből jár át Gönyűre. »Amikor decemberben a püspök úr rám bízta ezt a gyülekezetet, már állt a templom. Nagyszerű érzés volt fiatal lelkész-ként ebben a templomban szolgálni. Je-

mondta, hogy ez a település büszkélkedhet a megyében a legnépesebb gyermek-áldással. Ez is reménységet adhat a református és az evangélikus gyülekezetnek, hogy a templom építése után immár a lelki építkezés is tovább folytatódhat.

■ KISS MIKLÓS

Sok a kapcsolódási pont

Országos protestáns missziói fórum Balatonszárszón

► „...nem a misszió az egyház funkciója, hanem az egyház Jézus missziójának funkciója. Az egyházat egyes-egyedül az legitimálja, hogy folytatja ezt a missziót.” Klaus Douglass e gondolata – amely Az új reformáció – 96 tétel az egyház jövőjéről című könyvében olvasható – jegyében is szervezte meg a Protestáns Missziói Tanulmányi Intézet Alapítvány az országos protestáns missziói fórumot Balatonszárszón május 17–20. között az evangélikus és református missziói ágak vezetői, valamint kerületi és megyei előadói számára. Mintegy nyolcvanvan gyűltek össze azzal a céllal, hogy új együttműködési formákat találjanak, illetve hogy erősítsék a már meglévőket. A Szentlélek egyesítő jelenlétének köszönhetően egy olyan hálózat körvonalai rajzolódottak ki, amely a protestáns egységet erősíti Urunk missziójában.

Az úgynevezett társadalmi missziók általában nem kapcsolódnak szorosan gyülekezetekhez, hiszen szolgálati águk nem koncentrálódik egy adott földrajzi helyre. A missziói előadók pedig egy-egy egyházmegye vagy -kerület határain belül tevékenykednek, s nehezen tartanak kapcsolatot a missziói ágak vezetőivel. Így sokszor csak keveset tudnak a drogos- vagy iszákosmentő, házasság- és családsegítő, a cigány-, börtön-, leprastb. missziók munkájáról. A missziói ágak problémája pedig legtöbbször az,

hogy a gyülekezetekbe történő integráció nem valósul meg a szoros kapcsolat hiánya miatt. A missziói ágak tevékenysége csak nyitott gyülekezetekben teljesedhet ki, s a gyülekezetek missziói szemlélete erősödhet a missziói ágakkal való együttműködésben.

A fórum első konzekvenciája az volt, hogy meg kell ismernünk egymást ahhoz, hogy munkánk hatékonyan szolgálhassa Krisztus misszióját. A missziók célközönsége széles társadalmi spektrumot foglal magába. Ez jelentős mérték-

ben megnehezíti a gyülekezetekben való ismertség és integráció létrejöttét. Ugyanakkor számos eset mutatta, hogy mindez nem lehetetlen. Van példa sikeres együttműködésre, és vannak mintaértékű gyülekezetek, ahol nyitottak a gyülekezet tagjai arra, hogy befogadják fogyatékkal élő, kisebbségben lévő vagy hányatott sorsú testvéreiket, értük és velük imádkozzanak, s ha szükséges, anyagi áldozatot is hozzanak.

A négy nap alatt a fórum résztvevői az önismeret kérdéskörével, a misszió sokféleségével foglalkoztak, valamint bemutatkoztak az egyes munkaágak és szervezetek. Ezekhez a témákhoz kapcsolódóan kisebb csoportokban készítették tervek, és igyekeztek megoldásokat találni arra, hogy miként lehetne szorosabban fűzni mind a szakmai, mind a területi együttműködést. Megismerkedtek az evangélikus és református egyházstruktúra és -jog ide vonatkozó részeivel is.

A fórum alapvetően nem előadásokra, hanem csoportmunkára épült, amely elősegíti, hogy a konkrét akadályok és tervek napvilágra kerüljenek, illetve formát öltsenek. Számos misszióvezető talált a másikban magának megfelelő partnert, s kiderült, hogy sokkal több a kapcsolódási pont, mint sejtették volna.

Többen megfogalmazták, hogy a sajtóval és a civil szférával való kapcsolatuk nem kielégítő, javítani kell a belső információáramlással is, ennek érdekében kommunikációs stratégiát kell kidolgozni. Ezért a következő fórumot 2006-ban a civil szférával való kapcsolat erősítésének és a kommunikáció javításának jegyében tervezik.

■ P. TÓTH TAMÁS

A SZERZŐ FELVÉTELE

Protestáns médianap

▶ A Krisztus missziói parancsát ismerő médiamunkások egyik „örök” kérdése, hogy miként lehetne hatékonyabban képviselni az örömhírt korunk közszolgálati és kereskedelmi médiumaiban. Erre most azok a szakemberek – Szentesi Zöldi László (Magyar Nemzet), Kerekes Sándor (Magyar Televízió Debreceni Stúdió), Jónás István (Magyar Rádió), Dusicza Ferenc (RTL Klub) és Háló Gyula (Békehírnök) – keresték a választ, akik a protestáns média napja elnevezésű konferencián fórumbeszélgetés keretében osztották meg gondolataikat (képünkön) a jelenlévőkkel a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) székházában.

FOTÓ: BOTTA DENES

A Protestáns Újságírók Szövetsége (PRÚSZ) által szervezett május 20-i eseményt megelőzte a mindössze egyeztetős szervezet közgyűlése. Bár a közgyűlés összehívását elsősorban a 2005. évi költségvetés elfogadásának törvényi kötelezettsége indokolta, a normális működéshez szükséges bürokratikusan teendőket sikeres lezárását is fémjelző ülés alkalmat kínált egyúttal arra is, hogy a tagok előtt nyilvánvaló legyen: az elnökség nem várt télenül erre a hivatalos aktusra. Mint Novotny Zoltán elnök beszámolójában elhangzott, a PRÚSZ immár nemcsak névlegesen, de ténylegesen is otthon érezheti magát a MEÖT székházában, ahol szeptembertől a fogadóórát is rendszeresítik. A kapcsolattartást már eddig is szolgálta hírlevelével, ez a jövőben még rendszeresebben tudósítja majd a tagságot. Előkészületben van a PRÚSZ első évkönyve is, amelyet

várhatóan az őszi konferencián vehetnek majd kézbe a tagok. Immár együttműködési szerződés rögzíti a Magyar Katolikus Újságírók Szövetségével (MAKÚSZ) való jó viszonyt, de történtek lépések a kapcsolatfelvételtől a PRÚSZ és a Magyar Újságírók Romániai Egyesülete, valamint a PRÚSZ és a Károli Gáspár Református Egyetem között is. A felsőfokú oktatási intézménnyel karöltve – a tervek szerint 2006-tól – a PRÚSZ középfokú újságíróképzés indítását tervezi.

A szeretet kommunikációja

A közgyűlést követő konferencia első előadója ugyancsak a Károli-egyetemet képviselte. A kommunikáció tanszék tanszékvezető professzora – Vass Csaba – sajátos nyelvi problematikára hívta fel a figyelmet: „Mi nem azon a nyelven beszélünk, mint amelyen a nagy nyilvánosság kommunikál.” Megállapítását egy asszo-

ciációs játékkal is alátámasztotta az előadó: a jelenlévőknek ki kellett mondaniuk azt a kifejezést, amely a hajó szót hallva legelőször az eszükbe jutott. A kísérlet „sikert”: a résztvevők többségének a víz szó „ugrott be”, a templomhajó szókapcsolat azonban még véletlenül sem...

„Teljesen átvettük az anyagelvű szóhasználatot, és elfelejtettük a »szakrális« nyelvet. Márpedig a szakrális nyelvben a hajó szónak többletjelentése van, amely azonban csak a szakrális valóság alapján ismerhető fel. A válasz ez esetben az özönvíz történetében rejlik: Noé egy bárka segítségével menekült meg. Noé bárkája, s vele a templomhajó Isten legfőbb törvényére, a szeretetre utal” – hangsúlyozta Vass Csaba, aki mélyreható fejtegetésének végkövetkeztetéseként rámutatott: mivel az anyagelvű világ a szeretet nyelvének minden rétegét átírta, feladatunk, hogy kapcsolatainkban viszszerjünk a szeretet kommunikációjának használatához, felfedezve a szó gazdag jelentésvilágát.

Hogyan „törjünk be”?

A tudósítás bevezetőjében említett fórumbeszélgetés moderátora Fabiny Tamás, a PRÚSZ alelnöke volt. Kérdéseire reagálva – többek között – elhangzott, hogy abban a médiavilágban, amelyben a nézettség a legfontosabb, a vallás mint téma nem igazán versenyképes. „Nemcsak hírekben, hanem emberekben kellene gondolkodnunk” – mutatott rá ugyanakkor Jónás István.

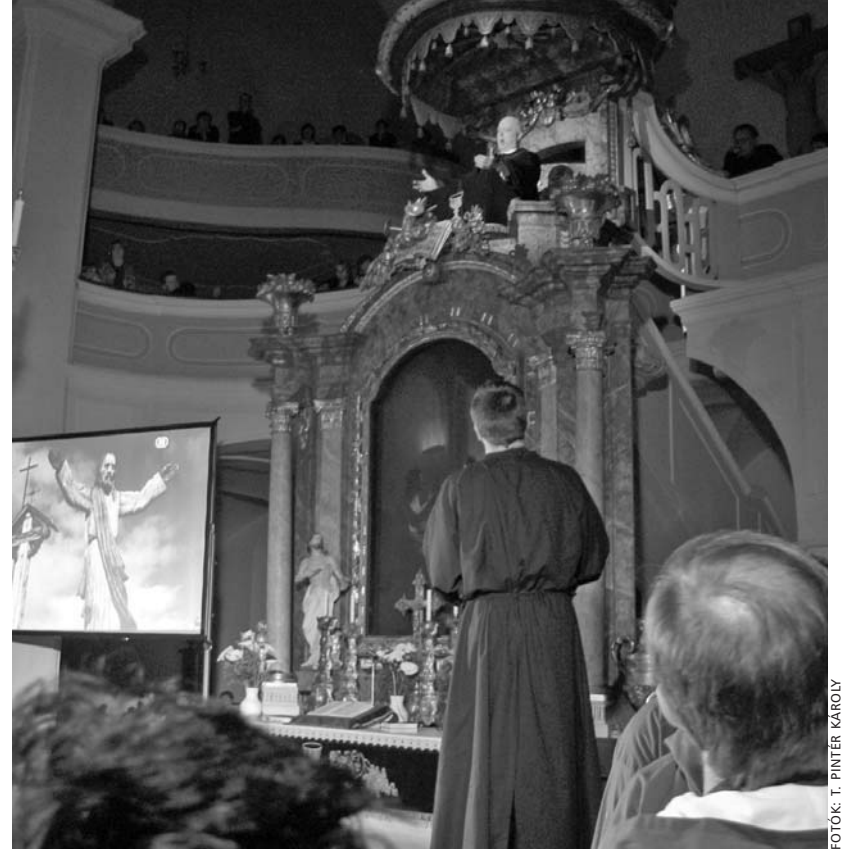
Az eszmecsere során felmerült gondolatokat mintegy összefoglalta baptista testvérünk, a Békehírnök főszerkesztője, Háló Gyula baptista lelkész szerint sem a hírekben való gyakori szereplés kellene, hogy a keresztény önbecsülésünk alapja legyen, sokkal inkább annak az üzenetnek a „korszerű közvetítését” kellene hatékonyabban végeznünk, amely ránk bízott: „Ne csak az egyházi közélet híreivel kilincseljünk a világi médiumoknál, hanem elsősorban gondolatainkkal és értékeinkkel!”

■ GAZSZU

Luther „megzenésítve”

Operabemutató Pozsonyban

Több mint kétezeren szorongtak múlt vasárnap este a pozsonyi evangélikus nagytemplomban a Luther Mártonról készített szlovák opera díszbemutatóján. Szpisák Attila lelkész, illetőleg a budapesti Szlovák Ajkú Evangélikus Egyházközség szervezésében a magyar fővárosból is indult egy autókaván a premierre. A magyarországi „zarándokok” sorában volt a gyülekezet kántora, Pálmai Márta karnagy is, aki – a pozsonyi konzervatóriumban – osztálytársa volt az opera komponistájának. Természetesen őt kértük meg, hogy röviden értékelje a mintegy hetvenperces művet, amelynek létrejötté nem utolsósorban az ötletgazda, Eva Bachletová evangélikus médiamenedzser érdeme.

FOTÓK: T. PINTER KÁROLY

Martin Luther – opera egy felvonásban. Zene: Vítázoslav Kubička, librettó: Slavomíra Otčenášová. Az előadást rendezte és a címszerepet játszotta-énekelte: Ladislav Neslyba (a szőzéken).

A zeneszerző szavait idézve: „Az emberiség történelmében időnként megjelennek olyan egyéniségek, akik mint derült égből a villám világitják meg számunkra a lényegét. Ilyen volt Luther Márton is, aki felismerte az evangélium tanításának lényegét.” Teljesen adekvátnak tekinthetjük tehát, hogy a Luther Mártont középpontba állító opera előadását nem hagyományos színházterembe, hanem szakrális térbe, templomba tervezték. De ez a körülmény indokolja a hagyománytól igencsak eltérő zenekari felállást is. Kubička mindössze négy hangszerrel – orgonát, gordonkát, hegedűt és akkordeont – hívott segítségül, és a szereplők sem kizárólag hagyományos módon – áriákkal, párbeszéddel – közvetít-

tek a mű elején sejteti az operán belüli dominanciáját. Könnyen befogadható, egyszerű, nagy ívű dallamát előbb a gordonka, majd az orgona szólaltatja meg. A másik visszatérő motívumot a kórus és a hangszerek egyaránt közvetítik. Ez egy szinte zakatoló, „makacs ritmusú”, aszimmetrikus téma, amely mindig a kételyek, a harc, a küzdelem kifejezője. Ennél is összetettebb motívum az isteni és az ördögi, a hitet és a mindenkorai kísértést szembéllító zenei megfogalmazás. Az alkotók emellett hang-, kép- és fényeffektusokkal is fokozzák a drámaiságot.

Az opera díszleteként egyetlenegy emelvény szolgál, valamint maga a templomi szószék, amelyről Luther a legfontosabb tanításait „predikálja”, azaz énekl. Nagyon egyszerűek a jelmezek is. (A hol fekete, hol barna, hol fehér öltözéket viselő tömegben rikító piros ruházatban jelképezi a kísértést egy kurtizán, illetőleg pirosban jelenik meg maga az ördög.)

A zeneszerző gyakran él az unisono (egy szólam) megoldással, amely már a görög drámákból is ismert, nagyon hatásos eszköz. Főleg a ritmikusabb szakaszokban és harmóniákban érhető tetten dzsesszelemek is – bár szervesen összekapcsolva más zenei megfogalmazásokkal. Mindebből talán kitűnik, hogy az opera – zeneileg nagyon jól átgondolva – egyaránt használja a klasszikus és a modern zenei nyelvet. Az előadás nyújtotta élményt növelte a szóloéneketek teljesítménye, akik a színészi feladatokat is egészen magas színvonalon oldották meg.

Mindent összegezve, nagyon nívós előadásnak leltünk tanúi Pozsonyban. Azt nem nehéz prognosztizálni, hogy az opera Szlovákia-szerte sikerre számíthat, de talán abban is reménykedhetünk, hogy a Luther-filmhez hasonlóan ez a mű is eljut az ország határain túlra, hogy a reformátor személyén keresztül minél többeket segítsen ráébredni „a lényegre”. Sem a zene, sem a szöveg nem szorul változtatásra, legfeljebb ez utóbbi – avatott librettófordítókra.

■ PÁLMAI MÁRTA

Bibó István-szobrot avattak

A SZERZŐ FELVÉTELE

Gyurcsány Ferenc kormányfő és Göncz Árpád volt köztársasági elnök helyezi el koszorúját

Szinte nyáriasan meleg időben avatták fel május 20-án Budapesten, a Széchenyi rakparton a 20. századi Magyarország egyik legkiválóbb gondolkodójának bronzból készült szobrát. Széri-Varga Géza szobrászművész nyitott könyv fölött ábrázolta a huszonhat évvel ezelőtt elhunyt tudóst. Szokatlan a műalkotás, amiként szokatlan az is, hogy valaki egyedül erkölcsi nagyságával és bölcsességével vívta ki az utókor halálját. A művészi alkotás felállítását több polgári szervezet támogatta erkölcsi és anyagi erejével.

Az ünnepséget megelőzően a Kosuth-nóta és más '48-as dalok hangzottak el. A Himnusz eléneklése után Gyurcsány Ferenc miniszterelnök szólott 1956. november 4-éről, amikor a szovjet csapatok eltiporták forradalmunkat. Aznap a kormány minden tagja elhagyta az Országház épületét, csak az egy nappal korábban kinevezett államminiszter, Bibó

István, a törvényes magyar kormány egyetlen képviselője maradt a helyén egy kicsiny, Dunára néző szobában, hogy legépele történelmi jelentőségű nyilatkozatát, amelyben hitet tett a forradalom mellett, és felszólította az ország népét, a nagyhatalmakat és az ENSZ-et, hogy szolgáltasson igazságot hazánknak. A kiáltványt Hegedűs D. Géza színművész olvasta fel megrázó erővel.

Ezután Petri György Bibó István temetése című szabad versét hallgatta meg az ünnepelő közönség Vallai Péter előadásában, majd a tanítvány, Kenédi János méltatta Bibó munkásságát. Végül a miniszterelnök és Bibó egykori társa, Göncz Árpád volt köztársasági elnök leleplezte a jeles műalkotást. Göncz Árpád ebből az ünnepi alkalomból jelentette be, hogy a Bibó István Közéleti Társaság Demokrácia Emlékéremet alapított. Az elismerést első alkalommal 2006-ban osztják majd ki.

■ BERÉNYI SZUSZANNA ÁGNES

A felvétel még május 16-án készült, és arra hivatott, hogy felfedje a lapunk múlt heti számában közölt „oltárképrejtveny” megfejtését. Pünkösdhétfőn ugyanis D. Székely Imre püspök egy ellopott, ám fotográfia alapján meglepő hűséggel rekonstruált oltárképet szentelt fel a csöväri evangélikus templomban. Horváth-Hegyvi Olivért arra kértük, hogy a másolatot próbálja lefotózni abból a szögből is, amelyikből az eredeti készült, olvasóinkat pedig arra, hogy próbálják kitalálni, melyik lehet az eredeti és melyik a másolat. Az ünnepi közgyűlésen rögzített fotó háttérben természetesen a most felszentelt oltárkép látható (a mikrofonnál a gyülekezet lelkésze, Fischl Vilmos).

A Luther Kiadó szeretettel hívja olvasóit Gáncs Aladár Élő víz című könyvének bemutatójára, mely május 31-én 18 órától a könyvesbolt melletti tanácsteremben lesz (1085 Budapest, Üllői út 24., bejárat az Üllői útról).

A könyvbemutatót a szerző dedikál, illetve a kiadvány 20%-os kedvezményvel kapható.

Kedves Gyerekek!

Szerettek versenyezni?

Van, aki szereti, ha összemérheti az erjét és a tudását másokkal, és van, aki szívesebben kerüli az ilyen helyzeteket. Mindkettejüket megérthetjük. Vetélkedőn sikert elérni nagy boldogság, különösen olyankor, mikor nagyon megdolgozunk érte, vagy nem számítunk rá. De az se baj, ha időnként nem sikerül jó helyet szerezni. Ha mindig mindenhol dobogós helyezést érünk el, egy idő után talán nem tartanánk olyan értékesnek az eredményt. Rádásul maga a készülődés is „nyeremény”. De megértem azokat is, akik jobban szeretnek játszani, verseny nélkül: ilyenkor az együttlét a fontos, és nem az, hogy végül ki hányadik lesz.

Lenne kedvetek részt venni egy biblia-

versenyen? Ezen az oldalon olyan gyerekek beszámolóit találjátok, akik részt vettek egy háromfordulós országos hittanversenyen, és örömmel hallották a győztesek között a nevüket – elsők lettek. A bibliai könyv, amelyről a verseny szólt, *Ruth könyve* volt. Nem a legismertebb könyv, de akik ott voltak a versenyen – akár a gyülekezetükben vagy a megyei fordulón –, már nagyon jól tudják, hogy kicsoda is Ruth. Aki még nem tudja, hogy ki ő, keresse ki bátran a Bibliából, vagy faggassa ki róla a lelkészét, hittanárát.

Szeretettel ajánlom nektek az alábbi írásokat, amelyekben gyerekek és felnőttek emlékeznek vissza az országos hittanversenyre.

■ MÁDY ERZSÉBET

NAPOS oldalak

A MELLÉKLETET MÁDY ERZSÉBET SZERKESZTETTE (1085 BUDAPEST, ÜLLŐI ÚT 24.)

Az országos hittanverseny gyerekszemmel

A Nyíregyházi Evangélikus Általános Iskola harmadik osztályos tanulói

Tanár néni kérésére már ősszel jelentkezni lehetett az idei versenyre. Szívesen vállalkoztunk erre, de szinte mindannyian más okból. Volt, aki csak ki akarta próbálni magát, volt, aki már részt vett ilyen versenyen, és megtetszett neki, vagy csak egyszerűen a szülő kérésére.

Minden héten szakköri foglalkozáson gyűltünk össze, hogy megismerkedjünk a verseny anyagával, *Ruth könyvével*. A szakkörön barátságos, jó hangulat uralkodott. Szívesen tanultuk meg kívülről a kötelezően ránk eső részt. Tetszettek a mókás feladatok, a közös játékok. Izgatottan vártuk már az utazást is, hiszen nekünk sokat kellett utaznunk, és a szüleinktől sem voltunk még ilyen messze. Jók voltak a foglalkozások, amelyek közül főleg az agyagvasítás és az üvegfestés tetszett. Sokat nevtünk a tanár néni, amikor kecsketáncot táncolt.

Szombaton reggel nagy izgalommal ébredtünk, és nagyon kíváncsiak voltunk, hogy milyen feladatokat kapunk. De a sok felkészülés meghozta a gyümölcsét. A versenyen végig jó hangulatunk volt, különösen azért, mert mi vezettünk. *Ruth könyvét* soha nem fogjuk elfeledni. Reméljük, jövőre ismét ott lehetünk az országos versenyen.

■ MANASEROV ANNA, PAPP ZSÓFIA,
PÁLHÁZI TÍMEA, SAJBEN ÉRIK
ÉS KEVEHÁZINÉ ANTAL ENIKŐ

A Nyíregyházi Evangélikus Általános Iskola hatodik osztályos tanulói

Minden évben készülünk az országos hittanversenyre. A mi kategóriánkban sokan vagyunk, így tanár néni (Pataki Zoltánné) megversenyeztetett bennünket egy egyéni verseny keretében, hogy igazságot tegyen, s a legjobb eredményt elért négy tanuló alkotta a csoportot. Azután jött a felkészülés időszaka a tanár

néni segítségével. Olvastunk, tanultunk, rengeteg feladatlapot oldottunk meg.

Hamarosan elérkezett a várva várt nap, és indultunk Zánkára. Együtt utaztunk az Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium és Pedagógiai Szakközépiskola tanulóival és az egyházmegyét képviselő csoportokkal. Az út az ismerkedés és a lázas izgalom jegyben telt. Hosszú utazás után délután három óra érkezettünk meg Zánkára. A környezet, az épületek, az ellátás felülmúlta azt, amit elképzeltünk. A délutáni fakultatív programokon mindenki kedvére szórakozhatott. A vacsora utáni áhítat újszerű volt a sok kedves énekkel, gitárkísérettel – öröm volt együtt énekelni.

Eljött a másnap reggel. Még a reggeli alatt is az izgalomtól dobogott a szívünk. Áhítat után elfoglaltuk a helyünket. Eleinte izgultunk, de néhány feladat után már éreztük, hogy minden jól megy. A feladatok tartalmasak, elgondolkodtatóak és egyben játékosak is voltak.

Ebéd után készültünk az eredményhirdetésre. Éreztük, hogy jól sikerült, de még nem voltunk biztosak benne. Büszkeség töltött el bennünket, amikor már másodszer hallhattuk iskolánk nevét a győztesek között, és jó érzés volt felállni a dobogó legmagasabb fokára. Ezután már boldogan indulhattunk haza. Szívünkbe zártuk a versenyt, Zánkát, mindent és mindenkit.

■ BERZEVICZI NÓRA, SALLÓS DORKA,
NAGY JOLÁN ERIKA, GÉGÉNY DÁVID ÉS
PATAKI ZOLTÁNNÉ

Köszönjük, hogy győzhettünk!

Volt olyan, aki meglepődött a tudósításunknak adandó címen. Pedig ha belegondolunk, egy verseny győzelmét a győztes nem csak magának köszönheti. Nekünk pedig ebben az évben bőven van mit megköszönnünk. Már az elmúlt években is sikeresen szerepeltünk különböző megmérettetéseken, de az idei tanév minden elképzelésünket felülmúl-

ta. Kezdődött a bábversennyel, amelyről a tavalyi győzelem után most egy különdíjjal térhettünk haza. Majd következett az országos hittanverseny Zánkán. Iskolánk tanulói két kupát is kiérdemltek.

Ezek után kaptam azt a kérdést: „Miért tudunk mi így teljesíteni?” A *miértre*

nulmányaik során is, és akkor talán nem fogják megtagadni a bibliolvasást, és felkészülnek a Jézussal való együtt járásra, amelyről tudják, hogy jó.

A köszönetről se feledkezzünk meg. Köszönjük azoknak, akik hosszas munkával elkészítették a feladatokat, megszer-

nem tudok válaszolni, csak arra, *hogyan* készülünk ezekre a számunkra fontos eseményekre. Kezdő pedagógusként az első dolog, amelyet idősebb kollégáimtól megtanultam, a jó időbeosztás. Mindig időben kezdjük el a felkészülést. Így jut idő a tanuláson kívül beszélgetésre, játékokra, szórakozásra is. Azokon a gyerekeken, akik vállalták a különböző versenyekre való felkészülést, nem láttam a görcsös akarási jeleit. Felszabadultan, jókedvűen tanultunk. Minden eredménytől függetlenül számomra ez a legfontosabb. Remélem, hogy ez marad meg bennünk, serdülőkorunkban, későbbi ta-

veztek kétnapos elszállásolásunkat, és igyekeztek bennünket testileg és lelkileg egyaránt ellátni. Köszönjük iskolánk vezetőinek és kollégáimnak, hogy segítséget nyújtottak, vállalta a nagy anyagi terheket is. Köszönjük a szülőknak, aki otthon együtt tanulmányozták a gyerekekkel a feladatokat, együtt tanultak velük, ezzel segítve az én munkámat. Végül, de a legnagyobb hálával köszönjük a Jóistennek, aki mindannyiunk számára erőt és kitartást adott ebben a munkában is.

Reméljük, jövőre ismét találkozunk. Mi készülünk.

■ KEVEHÁZINÉ ANTAL ENIKŐ

Kupával jöttünk haza

Április 22-én elindult Nemescsóról egy kis csapat Zánkára, az országos hittanversenyre. Már az autóban nagy volt az izgatottság. Körülbelül hat órára értünk oda. Az első „feladat” az volt,

hogymindenkinek meg kellett keresnie a szállását... Ez persze nem volt egyszerű. De végül is sikerült! Vacsora után esti áhítat volt. Aztán mehetett mindenki aludni. Tíz órakor volt a ta-

karodó. Reggel a reggeli után reggeli áhítat volt. Utána kezdődött a hittanverseny. Mindenki nagyon izgult! A verseny első fele még nem volt nagyon nehéz, de a vége már tényleg nehéz volt. A versenyhez *Ruth könyvét* kellett elolvasni. Az ország minden feléből jöttek versenyzők, például Nyíregyházáról, Budahegyvidékről stb. Szóval voltak olyan helyek, mint ez a Budahegyvidék, amelyekről még nem is hallottunk. De a verseny a nehézség ellenére is jó volt. A verseny közben a lelkesünk körbe-körbe járt, és fényképezett minket. A verseny után nagyot fújtunk, de még izgatottak voltunk az eredmény miatt. Ezután jött az ebéd, ami nem volt egy remekmű, de azért ehető volt. Ebéd után pedig jött a várva várt pillanat, az eredményhirdetés, amin nagy meglepetésünkre nagyon szép eredményeket értünk el. Az 1-3. osztályosok majdnem dobogósak lettek, csak egy pontjuk hiányzott. A 4-6. osztályosok másodikok lettek, és a 7-8. osztályosok (azaz mi) pedig elsőek. Anyira örültünk! Egy szép nagy kupával tértünk haza.

■ BARÁTH VILMOS

Versenyeztünk

Hónapokkal korábban álltunk neki lelkesen a felkészülésnek, hogy indulhassunk az országos hittanversenyen. Örömmel hallottuk, hogy ebben az évben az egyházi iskolák versenyét külön szervezik meg a gyülekezetek közötti vetélkedőtől. Bár mi a kőszegi Árpád-házi Szent Margit Római Katolikus Általános Iskolába járunk, a hittant ugyanolyan óraszámban tanuljuk, mint az evangélikus iskolák diákjai, így jelentkeztünk.

A készülés heteiben rengeteg feladatot készítettünk *Ruth könyvéből*, így minden csapatunk kipróbálhatta kreativitását: vajon mi milyen megmérettetéseket találunk ki, ha mi lennénk a versenyfeladatok összeállítói? Activityt, totókat, rejtvényeket és megannyi érdekes teszt-sort állítottunk össze, majd végre útnak indultunk a versenyre.

Zánkán még egyikünk sem járt, így még izgatottabban vártuk ezt a kirándulást. A megérkezés és a szállás elfoglalása után részt vettünk a sportszarnokban szervezett programokon: agyagoztunk, táncoltunk, és a sorversenyben is kipróbáltuk magunkat. Az esti áhítat után kísértünk a Balatonhoz. A part csendjét megtörve énekeltünk, nevetgélünk; a visszaindulás előtt közösen imádkoztunk, hiszen Istennek köszönhattuk, hogy jó időt, társakat, jókedvet adott ehhez a hétvégéhez, és azt is tőle kérhettük, hogy a szombati versenyen legjobb tudásunkat adhassuk, de ne a győzelem legyen a legfontosabb, hanem a becsületes verseny. Hiszen már azzal is nyertünk, hogy egy újabb könyvet, illetve történetet tanultunk a Bibliából, s közben jókat szórakoztunk is.

Szombaton mindenki izgatottan éb-

redt, várva a verseny kezdetét. Sok-sok feladatot kellett megoldanunk, voltak játékosabbak, de voltak nehezek is közöttük. Ebéd után alig bírtuk kivárni, hogy mi lett az eredmény.

Mikor megtudtuk a díjkiosztón, hogy a 7-8. osztályosok között 1. helyezést, az 1-3. osztályosok között pedig 3. helyezést értünk el, nagyon örültünk. A középső korosztályban szerzett 2. helyezé-

sünk is büszkéek voltunk, hiszen e csapatunk tagjai először próbálták ki magukat a hittanversenyen.

A hazafelé vezető úton boldogan és kicsit fáradtan meséltük egymásnak eredményeinket, s néhányan már a következő évre gondolva kérdezték: „Jövőre is indulhatunk majd a hittanversenyen?”

■ A kőszegi versenyzők és KOCSZÁNNÉ HETYÉSY JUDIT (hitoktató)

Hittanverseny 2005

Az országos hittanverseny döntője jó egy hónapja zajlott Zánkán. Mindaz a feszültség, ami a versenyt kísérte, elült már. Talán jól is van ez így, hogy nem a sűrűjében, hanem egy kicsit távolabbról, leisztultan összegezzük, értékeljük ezt a sokakat megmozgató eseményt.

Ilyen még nem volt...

Valóban: olyan bibliaverseny, amely ennyi gyereket megmozgatott, még nem volt, hiszen mindhárom korcsoportban külön-külön mérhették össze tudásukat az egyházi iskolai és a gyülekezeti csapatok. Ez önmagában olyan tény, amelynek örülni lehet. Legfőképpen azért, mert a verseny témája, *Ruth könyve* olyan része a Bibliának, amely egyáltalán nem vagy csak érintőlegesen kerül elő a hittanórákon. Sokszor gondolok arra, de jó lenne tudni, vajon összesen hányan vannak, akik a verseny kedvéért kézbe veszik, elolvassák, végiggondolják a kiírt anyagot. Biztos vagyok benne, hogy kicsiny egyházunk méretéhez képest nem kevesen; persze abban is biztos vagyok, hogy sokkal többen is lehetnének. Mi ez, ha nem nyereség?

Ilyen még nem volt...

Nem volt még olyan sem, hogy egy hajdanvolt úttörőcentrumban ilyen versenyt rendezzenek. A helyszín azonban kiválóan megfelelt. Minden adott volt, ami a versenyek lebonyolításához kellett. Már régen nem az úttörők csatakiállításaitól hangos a hely, arra a két napra azonban hangos volt a mi gyerekeink Isten dicsőítő énekétől, és ez hálával töltötte el a szívünket. Csak zárójelben jegyzem meg, hogy mi, akik a verseny lebonyolítói voltunk, hajdanvolt úttörők, nem csekély izgalommal kérdeztük egymást az indulás előtt: „Te annak idején voltál ott?” Mindannyian szívesen indultunk a verseny helyszínére. Volt, aki azért, hogy újra lássa egy szép gyermekkori élményének színhelyét, volt, aki azért, mert talán gyermekként vágyott rá, hogy Zánkára eljusson, és bizonyára volt, aki azért, mert örült a lelke, hogy ennyi gyereket láthat együtt.

Ilyen még nem volt...

Bizony elmondhatom, hogy ilyen még nem volt a Vasi Egyházmegyében: egy hittanverseny három fordulójának feladatait kellett elkészíteni. El kell mondanunk azt is, hogy az elmúlt évek gyakorlata az volt, hogy azok az egyházmegyéek, amelyek elvállalták a versenyfeladatok elkészítését, csak a megyei és az országos forduló anyagának a megírására kaptak megbízást. A többéves egyházmegyei versenyzetetés során azonban az volt a tapasztalatunk, hogy azokból a gyülekezetekből, amelyekben nagyobb létszámú hittanversenyzők működnek, nem egy, hanem adott esetben négy-öt csapat is érkezett az egyházmegyei versenyre egy korcsoportból. Vagyis nem rendeztek gyülekezeti válogatást, hanem akinek kedve volt, és felkészült, eljött a megyei versenyre. Ennek kivédése érdekében készítettük el mindhárom forduló anyagát.

Nem felejttem el azt az októberi LMK-t, amikor megkérdeztem a lelkeseket, hogy ki lenne az, aki szívesen részt venne a feladatok elkészítésében. Akkor és ott nyolc kéz lendült a magasba. Ez a nyolc ember végig lelkesen dolgozott a feladatok tartalmi részén. Többször összejöttünk különböző helyszíneken: Bobán, Sárváron, Nemescsón és Bükön. Először

tizenhat szakaszra osztottuk az amúgy nagyon rövid könyvet, majd feladat- és játékokat hoztunk. Egyik társunk táblázatokat készített, hogy lássuk egymás mellett a szakaszokat és a feladatokat, nehogy párhuzamosan ugyanaz a feladat kerüljön be. Szerettük volna, ha a verseny játékos jellegű, ezért ügyességi feladatokat is készítettünk, amelyeket azonban csak jelképesen pontoztunk. Egy korcsoport számára tizenhat feladatot terveztünk, és ez felölelte *Ruth könyvének* az egészét. Három korcsoportban, három fordulóban ez összesen száznegyvennégy feladatot jelentett. Örömmel volt, hogy bár időközben voltak nagy ünnepek, valamint egyéb gyülekezeti és egyházmegyei alkalmak is, mindenki időben elkészült a vállalt feladattal.

Ilyen még nem volt...

Igen, talán erre is elmondhatom, hogy ilyen még nem volt: a feladatlapok elkészítését egy profi informatikus vállalta. Megint csak az előző évek tapasztalata alapján azt kértük tőle: úgy készüljenek el a feladatlapok (igaz, talán nem túl takarékosan), hogy egy lapon egy feladat legyen, így folyamatos lehet az értékelés, a zsűrizés. Amikor minden ilyen versenyen időhiányban szenvedünk, ez a pazarló kis ötlet hozzásegített ahhoz, hogy viszonylag időben lebonyolíthassuk az eredményhirdetést. Ezúton is szeretnénk köszönetet mondani informatikus segítőnknek, hiszen nagyon sok munká-

ja volt a feladatlapokkal, és akkor még azt el sem mondtam, hogy a zánkai versenyről éppen hogy csak hazaért kislánya konfirmációi vizsgájára.

Ilyen még nem volt...

De igen, volt egy olyan gyülekezet, amelyben olyan gyerekek és fiatalok, akik nem versenyeztek, felkészültek *Ruth könyvéből*, és próbaként végigversenyezték, -járták mind a száznegyvennégy feladatot azért, hogy a többiek versenyezzenek az egyházmegyeikben és az országos fordulóban. Meggyőződésem, hogy ők is gazdagodtak általa.

***

Ez a hittanverseny az „ilyen még nem voltok” versenye lett volna? Nem. Ez a hittanverseny is, mint a többi, az eddigiek, Isten irántunk megnyilvánuló, állandóan megújuló kegyelmének és szeretetének az alkalmá volt. Így éreztük ezt mi is, akik részt vettünk a szervezésben: a gyermekosztály munkatársai, teológusok, segítők, Vas megyeiek; de biztosan így érezték azok a gyerekek is, akik *Ruth könyvéből* jó példát kaptak a hűségéről, a szülőik iránti tiszteletéről és egymás megbecsüléséről.

■ ROSTÁNÉ PIRI MAGDA lelkész, Boba

Esti áhítat a sportszarnokban

BOTTA DÉNES FELVÉTELEI

Júdás-öztöndíjat alapított egy középiskola az Egyesült Államokban: aki feladja tolvaj, kábítószerező vagy fegyvert rejtegető diáktársát, pénzjutalmat kap. (MTI)

Júdás Alapítvány

Besúgók rendszere

■ CHLADEK TIBOR

Egy közszájon forgó tréfás történet szerint Szent Péter elküldi az apostolokat a Földre, hogy a földi kábítószerehelyzet megoldása végett titokban mintaanyagot szerezzenek. Napokkal később visszaérkeznek az apostolok a mennyek országának kapujához. Elsőként Pál kopogtat be, ezekkel a szavakkal: „Pál vagyok, és hoztam marihuánát Hollandiából.” Másodiknak Jakab érkezik, aki LSD-t hozott Németországból. Harmadiknak Júdás tér vissza az Amerikai Egyesült Államokból: ő a Szövetségi Nyomozóiroda (FBI) munkatársait hozta magával...

„Árulkodó Júdás, nem kap piros tojást!” – jegyzi meg egy magyar szólásmondás. Úgy tűnik, ha piros tojásra nem is, némi pénzjutalomra számíthatnak napjaink Júdásai. Ugyanis egy amerikai középiskolában a Júdás-öztöndíj révén az a diák, aki feladja tolvaj, kábítószere-

ző vagy fegyvert rejtegető diáktársát, pénzjutalmat kap.

Bár pontosan nem tudhatjuk, hogy a bibliai időkben élt, közismert Júdások közül melyikről is kaphatta a nevet az ösztöndíj (a *Keresztény Bibliai Lexikon* nyolc különböző Júdásról tartalmaz szócikket), a legvalószínűbb az, hogy Iskariótes Júdás a névadó. Ő pont olyan volt, mint a Júdás-öztöndíj célszemélyei: kifejezetten pénzsóvár (vö. Mt 26,14–16), harminc ezüstért saját Mesterét is elárulta a főpapoknak. Árulkodós természete mellett még egy komoly jellemhibája is volt: a Biblia tanúsága szerint több ízben is lopott a tanítványok pénzét tartalmazó közös erszényből (vö. Jn 12,6).

A Júdás-öztöndíj alapítója, miszerint „besúgók” segítségével próbálják felderíteni a törvénytelenségeket – szerintem – teljesen ellentétes a keresztény tanítással. „Ne győzzön le téged a rossz, hanem te győzd le a rosszat jóval!” (Róm 12,21) – Pál apostol szavaiból világosan kitűnik: a bűn legyőzéséhez nem kell olyan bű-

nös eszközökhöz folyamodni, mint például az árulkodás. Egyébként is csak annak az embernek van joga ítéletet mondani embertársa cselekedetei felett, aki maga is büntelen, hiszen erre tanított minket Jézus Urunk a házasságtörő asszony történetében (vö. Jn 8,1–11).

Azok a rendszerek, amelyeknek Júdásokra, besúgókra van szükségük ahhoz, hogy saját szabályrendszerüket betartsassák, eleve kudarcra vannak ítélve. Egyetlen olyan rendszer sem működhet jól, amelyik önként jelentkező (vagy éppen erőszakkal beszervezett) emberek árulkodásaiból akarja fenntartani működését – ezt bizonyították a kelet-közép-európai térségben végbement rendszerváltozások is a '90-es évek elején.

Hosszú távon tehát a Júdás-öztöndíj is kudarcra van ítélve, s csak idő kérdése, hogy a szeretet ereje diadalmaskodjék felette. Addig azonban az ösztöndíjat létrehozó középiskolában még négy-szemkőzt is felve csokolódnak majd a diákok...

Nem kapkodták el „házi feladatuk” elkészítését az április közepén Albertiben megrendezett IV. Evangelikus Médiaműhely résztvevői, akikről – a konferencia egyik szervezőjeként – szerkesztőségünk azt kérte, hogy írjanak rövid kommentárt a fenti hírgyűnkösi jelentéshez. Ígéretünkhöz híven az alábbiakban a legsikerültebb jegyzeteket közöljük, „osztályzásukat” az olvasókra bízva.

„Vétkesek közt cinkos, aki néma...”

■ KAPI DÁNIEL

Kevesebb mint egy hónappal a Júdás Alapítvány létrehozása előtt egy fegyveres fiú nyolc embert agyonlőtt, ketőt pedig megsebesített egy egyesült államokbeli indián rezervátum iskolájában...

Az semmiképp nem mondható, hogy Júdás neve ne lenne/lehetne hangzatos szlogenje bármilyen kezdeményezésnek. Az már más kérdés, hogy milyen előjelek tapadnak e névhez, milyen állandó jelzők jutnak eszünkbe e név hallatán. Hordozója jelképe lett a kapzsi-

ságnak, a hamisságnak, a gerinctelenségnek. Ezt a PR-fogást nyugodtan nevezhetjük jellemzően amerikaiinak.

Alapvetően két oldalról közelíthető meg a kérdés: az egyik értelemszerűen gyakorlati, a másik erkölcsi, morális. Tény, hogy az Egyesült Államokban olyan magasságokba emelkedett a fiatalok körében elkövetett erőszakos cselekmények száma, hogy az amerikaiaknak cselekedniük kell, mégpedig hamar. Viszont nem kerülhetjük ki a problémát: mégiscsak árulásra, spicliszkedésre biztat, még pénzt is kínál! Egy kamaszokból álló közösség ezt nem tűri, és akkor még szót sem ejtettünk arról a tes-

ti-lelki megtorlásról, amelyben az árulók vélhetően részesülni fognak.

Tévedés ne essék, nem a céllal van baj, az eszköz sántít csupán.

Cselekedniük kell, de nem így, nem harminc ezüstért. Mert még egy „csekélység”: Júdás a „legfőbb Jót”, Jézust árulta el, ezzel az ő és a saját halálát okozva. Az a diák azonban, aki veszeljes társát „adja fel”, ellenkező előjelt ér el, életet, életet menthet meg. Ez a probléma gyökere.

Ne nevezzük Júdásnak, ne adjunk pénzt érte; tegye, mert „vétkesek közt cinkos, aki néma”. (*Babits Mihály: Jónás könyve*)

■ VITÁLIS JUDIT

Szó, szó, szó, mi, szó, mi – hangzik fülemben a gyerekek körében oly népszerű és előszeretettel használt „mondóka” dallama, a – ha nem is életre szóló, de a düh, a harag lecsillapodásáig tartó – megbélyegzés jele. Szinte mindegy, hogy az éppen kiközösített kisember milyen „titkot” fecsegett ki a felnőtteknek: ki ette meg a süteményt, ki kutatott az ajándék után, ki szaladt át tilosban az úttesten... „Árulkodó Júdás” – csúfolódnak vele. Pedig nem ezüstpénzért, „csak” anyu, apu, az óvó néni vagy a tanító néni szeretete, figyelme egy darabkájának, aprócska szelvényének a megszerzéséért, kivívásáért folyamodott ehhez a lépéshez.

Nem így az óceán túlsópartján, ahol ropogós dollárokkal jutalmazták azt a középiskolást, aki feladja tolvaj, kábítószerező vagy fegyvert rejtegető diáktársát. S hogy miből finanszírozzák az akciót?

Választás

Az ösztöndíjat nemes egyszerűséggel Júdásról nevezték el.

Júdásról, akinek neve visszavonhatatlanul összeforrott az árulással... Júdásról, akiről csak és kizárólag ez (tudniillik az árulás) jut az eszünkbe, arról azonban hajlamosak vagyunk megfeledkezni, hogy bennünket is gyötörhetnek kétélyek, és vannak helyzetek, amikor éppen csak egyensúlyozunk az ösvényen... Júdásról, aki valóban az árulás „megtestesítője”, pedig nélküle megváltásunk sem történhetett volna meg...

Nem „júdaskodásra” kellene bízni az embereket, hanem felelősségteljes döntések meghozatalára. A középiskolás kamasz ne zsebpénzért cserébe árulja el (pontosabban be) iskolatársát, hanem mindannyiunk – legyünk bár tolvajok vagy meglopottak – életének, biztonságának stb. védelme érdekében. Ne a hamburger, az aközijegy vagy a hanglemez ára lebegjen a szeme előtt, hanem a felebaráti szeretet, az aggodás, a törődés vezérelje. Ne árulj, hanem megmentő legyél...

Nyílt levél a Júdás Alapítványnak

■ JÁNOSI VALI

Tisztelt Ösztöndíjbizottság! Örömmel üdvözljük a tengerentúli kezdeményezést, különös meglepéssel tölt el minket, hogy az Egyesült Államok végre valamit hasznosítani tud a kelet-európai államok eszköztárából. Köztudott, hogy nálunk nagy hagyományai vannak az egyik állampolgár a másik által történő megfigyelgetésének. Fontosnak tartjuk, hogy ezzel a módszerrel már az iskolákban is megismeressék a nebulókat. Szeretnénk most néhány hasznos tanáccsal szolgálni a „nyugati nagy testvérnek”!

Javasoljuk, hogy már a tanárképző főiskolákon oktassák jövőendő pedagógusait arra, hogy legyenek elnézők azokkal a gyerekekkel, akik örömeiket lelik társaik beárlásában. Hívják fel a tanárjelöltek figyelmét, hogy zsigeri irtózáruk ezektől a tanulóktól csak kezdeti nehézség, kitartó szorgalommal azonban legyőzhető. Figyelmeztessék őket arra, hogy milyen hasznos, ha kizsármélnak egy-két gyengébben tanuló gyermeket, és jobb érdemjegy reményében jelentéstételre buzdítják őket. Fáradozásuk később, amikor tényleges bűncselekményeket követnek el a diákok, bőségesen megtérül, ugyanis első kézből értesülnek majd arról, hogy ki és mikor szeretné túszul ejteni őket, amiért évek óta kivételeznek a közutaltnak örvendő Júdással. Probléma csak abból adódhat, hogy az osztály nem bízik majd kedvencükben, és hamis informá-

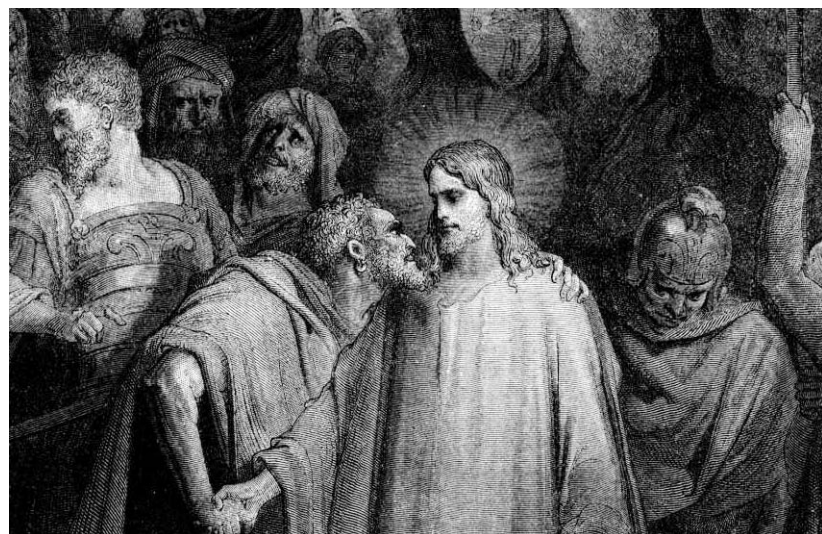
ciókkal látja el őt. Előfordulhat, hogy egy-két alkalommal fölöslegesen hívják ki a rendőrséget. Az is megeshet, hogy – kikerülve a tanárok éber figyelmét – erőszakos akciót hajtanak végre a fölháborodott diákok, erre az esetre gondolva mi a tanárképzőkön kötelező tantárggyá tennénk a harcművészeteket.

Gondot okozhat az is, hogy azok a diákok, akik sikeres jelentésüknek köszönhetően részesednek majd a Júdás-öztöndíjban, hogyan illeszthetők vissza közösségükbe. Fel kell készíteni őket arra az elvárástól, amellyel majd elárasszák őket. Erősítsük bennük azt az érzést, hogy a társadalom hasznos tagjai, és hogy fontos állampolgári kötelességüknek tettek eleget, amikor a fiatalok körében börtönbe juttatták osztálytársaikat. Vélhetően néhányuknál a bűntudat osto-

ba érzésével is találkoznak majd; ajánlják figyelmükbe Tartuffe-nek a lelkiismeret kitérítéséről szóló monológját. A gyengébb jelleműeknél szorongás léphet fel, és öngyilkossági kísérlet is előfordulhat; ebben az esetben ösztöndíjuk egy részét pszichológiai kezelésükre fordítsák.

Az ösztöndíjnak köszönhetően vélhetően csökken majd a kábítószert csoportosan fogyasztók száma (mindenki egyedül „lő” majd), és előre értesülhetnek az iskolai túszdrámák előkészületeiről (bár azzal az eshetőséggel nem számoltak, hogy mi lesz, ha a szorongó Júdás akarja majd lemeszárolni a vele kegyetlenkedő osztályt...). De minden jó kezdeményezés esetében akadnak kezdeti problémák; ezeknek a megoldásában szívesen segítünk.

Egy volt elhárítótiszt

Ösztöndíj?

■ DR. PRÖHLE PÉTER

Ókori ismeretekre hivatkozva kifejlesztették a Júdás-öztöndíjat, amelyet az iskolai lopás, garázdaság, megszárlás és egyéb kriminalisztikai tünetegyüttesek nyhítására ajánlanak. A teológiai kockázatok és mellékhatások tekintetében beszéljen a prédikátorával vagy lelki gondozójával.

Az ösztöndíj terápiás tapasztalataira érdemes lenne egy év elteltével visszatérni. A mellékhatások tekintetében azonban már most is látható, hogy az ösztöndíj megnevezése teológiai félreértést terjeszt, ezzel logikai zavart kelthet az éppen lázadó életkorban lévő középiskolások fejében, és így eltávolíthatja őket a számukra logikailag zavaros benyomást keltő hittől.

Ha a lopás, a kábítószerezés vagy a fegyverrejtegetés feljelentéséért Júdásról elnevezett ösztöndíjat lehet kapni, akkor vélhetően Júdás is hasonló problémát jelentett nagy szemfülesen. Holott Jézus nem lopott, hanem – éppen ellenkezőleg – adott: megváltást annak, aki hisz őbenne. Jézus a kábítószere-

zéshez képest sokkal nagyobb kísértéseknek is ellenállt a pusztában. Fegyvert viszont tényleg volt, amelyet mindig magával hordott, és ráadásul rendszeresen, habozás nélkül használta. Azonban e fegyver – a szeretet – nem öl meg egyetlen felebarátot sem, hanem a halálra ítélt test törvényei fölé nemesíti használóját.

Jézus egyszerre Isten és ember. Azaz emberi mivolta ellenére éppen isteni mivolta okán mentes az eredendő bűntől és bárminemű szerzett bűntől. Márpedig a júdási árulás és a szóban forgó ösztöndíj céljának összemossa Jézus büntelenségével és ártatlanságával ellentétes benyomást kelt.

Aggályos az ösztöndíj hatásmechanizmusa is. Az ösztöndíj által jónak és helyesnek tartott közérdekű bejelentést a garantált jutalom, azaz a garantált egyéni haszon reményében lehet megtenni, éppen az ösztöndíj pusztá léte által. Ez így nem felel meg a keresztény etikának, mely szerint a jót és a helyesét a földi jutalom reménye nélkül, akár a saját szenvedésünk árán is cselekedniünk kell (lásd például Hegyi beszéd, Mt 5–7).

„Naponta olvasom a Bibliát, hiszen az Isten szava...”

Beszélgetés Az Élet Kenyere magyarországi kínai keresztény gyülekezet presbiterével

► **Mosolygósak, udvariasak, szorgalmasak. Magyarországra települt kínaiak. Sok helyen találkozhatunk velük, hiszen számtalan kedvelt, látogatott üzletük, éttermük van, de létezik ma már kínai bevásárlóközpont, sőt iskola is. Az azonban már kevésbé közismert, hogy van négy önálló magyarországi kínai keresztény gyülekezet is. Ezek egyikének presbiterével, a magyarul is beszélő Michael Yinggel – aki „civilben” egy üzlet tulajdonosa – készült a beszélgetés.**

– Mikor és miért jött Magyarországra?

– 1991-ben érkeztem ide bátyám hívására, aki már 1987-ben ideköltözött, és nyitott egy kínai vendéglőt. Én Belgiumból, a katonaeveim letöltése után települtem át azért, hogy majd „együtt csináljuk” az éttermet.

– Mindez tizenégy éve történt. Ez eléggé hosszú idő ahhoz, hogy indokolt legyen a kérdés: most már véglegesen itt szándékozik maradni Magyarországon?

– Igen. Most már itt maradunk a feleségemmel és a három gyermekemmel együtt. Ők már itt születtek, itt járnak iskolába, és természetesen kifo-

gástalanul beszélnek a magyar nyelvet.

– Jól érzi magát ebben a helyzetben? Nem volt nagyon nehéz megszokni az itteni életet?

– Jól érzem magam; nem esett nehezemre a beilleszkedés, mert Belgiumban születtem, ott is nőttem föl, így ismerem az európai szokásokat, kultúrát. A magyar nyelvet is viszonylag könnyen megtanultam, hiszen beszélek európai nyelveket.

– Hogyan került kapcsolatba a kereszténységgel?

– Édesanyám keresztény volt, ő pedig a szülei révén lett hívő. Gyakorolta is vallását választott hazájában, Belgiumban, ahol édesapámmal egy kínai vendéglőt vezettek. Én tehát már „harmadik generációs keresztény” vagyok a családban, s ha figyelembe vesszük, hogy Kínában csak mintegy kétszáz évvel ezelőtt jártak az első sikeresen térítő misszionáriusok, akkor ez nem is kevés. Egyébként nem sokára – 2007-ben – fogják kétszáz éves fennállásukat ünnepelni a kínai keresztény gyülekezetek.

– Mennyire kötődik a kínai vallási kultúrához?

– Kínában főleg az ezeréves buddhista hagyományokat ápolják. A mi családjunkban azonban

– mivel már a nagyszüleim is keresztények voltak – nem tartottuk, nem tartjuk a buddhista szokásokat. De természetesen is-

merjük őket, a gyermekeimnek el tudom mondani, és meg is fogom tanítani őket. Igaz, kissé megfakultak már, hiszen amikor Kínában a kommunisták kerültek hatalomra, akkor eltöröltek mindent. Nem volt se buddhiz-

A SZERZŐ FELVÉTELE

mus, se kereszténység, s az évtizedek során sok minden feledésbe merült.

– Hány kínai nyelvű keresztény gyülekezet működik ma Magyarországon?

– Jelenleg négy olyan kereszt-

ény gyülekezet van, amely csak kínaiakból áll. Ezek közül kettőnek – az egyik a miénk – egy pünkösdi közösség, kettőnek pedig reformátusok adnak lehetőséget az összejövetelekre, tőlük béreljük a helyiségeket.

Azért is vagyunk protestáns egyházak közelében, mert a magyarországi kínai közösségek presbiteriánus hagyományok alapján jöttek létre. Saját templomunk sajnos még nincsen. A mi gyülekezetünk egyelőre elég

kis létszámú – tizenöt-húsz főt számlál –, hiszen csak idén januárban alakult meg, de úgy gondolom, hogy fejlődni, gyarapodni fogunk.

– Kik látják el a közösség vezetését?

– Minden gyülekezetnek van egy főállású pásztorja, aki a vasárnapi istentiszteleteket tartja, és gondoskodik a hétköznapi „bibliatanítás” megtartásáról is. Őket külföldön képezték ki. (Elsősorban Kanadában, innen a presbiteriánus kötődés – Gy. G.)

– Hogyan zajlik az istentisztelet? Milyen különbségeket lehet találni a magyarországi protestáns liturgiához képest?

– Inkább azt mondanám, hogy sok hasonlóság van az istentiszteleteink között. Például sok közös énekünk van, mi azonban természetesen kínai szöveggel énekeljük őket. Mint ahogy a szertartás is kínaiul zajlik, mégpedig a mindenki számára érthető mandarin nyelvű formában. (Ez az elfogadott, „hivatalos” kínai nyelvű liturgia, amelyet a kommunikációs problémák áthidalása érdekében Kínában és külföldön egyaránt sokan megtanulnak, beszélnek.

– Gy. G.) Mi is rendszeresen – minden hónap első vasárnapján – élünk az úrvacsorával. A keresztény ünnepeket is ugyanakkor és hasonló módon ünnepeljük meg, mint a magyarországi protestánsok.

– Milyen sajátosságai vannak hitéletüknek? Csak az istentiszteleteken

találkoznak, vagy többrétű a kapcsolat a közösség tagjai között?

– Mi már az istentisztelet előtt egybegyűlünk egy közös étkezésre vasárnap este, s csak annak végeztével kezdődik el a szertartás. Az is természetes, hogy mindenki minden alkalommal részt vesz az istentiszteleten. Azonban nemcsak ilyenkor, hetente egyszer találkozzunk, hanem többször, egyéb alkalmakkor is. Vagyis igyekszünk keresztény közösségként élni. Nemcsak bibliáorára, templomba járunk együtt, hanem kirándulni, szórakozni is, de az is előfordul, hogy valakinél összegyűlünk. Kicsi, de nagyon összetartó gyülekezet a miénk.

– Az Ön és a családja életében milyen szerepet játszik a hit, és hogyan éli meg a mindennapokban?

– Személyes, élő, „napi” kapcsolat van Jézus Krisztussal, Megváltómmal. Naponta olvasom a Bibliát is, hiszen az Isten szava, amelyre szükségünk van. Ez az élet kenyere. A családom együtt szokta olvasni, ami azért is jó, mert így a gyermekeim keresztény hitben nőnek fel.

Vasárnap esténként természetesen eljárnak a kínai istentiszteletre, de sokszor el szokunk menni délelőtt a magyarra is. A gyerekek meg eljárnak a magyar gyermekbibliákörre. Ez egyben azt jelenti, hogy kapcsolatot tartunk a magyar gyülekezettel is.

■ GYARMATI GÁBOR

Kedves Gyerekek!

► A Gyermekvár ötödik részéhez érkezünk. Füller Tímea segítségével már megismerkedhettek Jónával, a képzeletbeli kislánnyal, aki a kapernaumi százados házában lakik; édesanyjával, akit mindenki csak Eszter mamának hív, és Simonnal, Jóna kis barátjával. Ők ketten sok csodát látnak Jézus földi életéből, amelyeket el is mesélnek nektek. Minden történet végén egy rejtvényt oldhattok meg. A helyes megfejtést minden alkalommal küldjétek el a szerkesztőség címére (Evangelikus Élet szerkesztősége, 1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár. A hetedik rész után sorsolást tartunk, amelyen három szerencsés megfejtő értékes könyv- és játékcsoomagot nyer. Aki minden alkalommal beküldi a helyes megfejtést, annak a neve hétszer kerül a kalapba, így nagyobb esélye van arra, hogy nyerjen.

5.

Mivel láttuk, milyen sok csodás dolgot tett Jézus, mi Simonnal mindig a nyomában jártunk, ha tehettük. Azon a délutánon is ahogy hazaértem, csak ledobtam a táskámat a sarokba, és már futottam is volna, kezemben egy darab frissen sült lángossal, hogy mielőbb odaérjek. Az ajtót azonban elálta előlem anyukám, csípőre tett kézzel.

– Jaj, anya, engedj, hadd menjek el hallgatni őt! Simonnal is megbeszéltem! – kérleltem teli szájjal. Kicsit féltem, hogy befog valami házimunkába, épp most, amikor Jézus újra itt van Kapernaumban. De ő csak a fejét csóválta.

– Ej, ej, hát már ebédelni sincs idő, ennyire sietős? Tudod, hogy nem szeretem, ha ilyen ren-

detlenül eszel. Ül le szépen, aztán mehatsz! Addig meg csomagolok neked egy kis uzsonnát.

Nem tudom, a ti anyukátok milyen, de az enyémnek az a mániája, hogy egyek! Folyton! És persze főleg gyümölcsöt, kenyeret meg ilyeneket. Sose süteményt, sose édességet, pedig ahhoz nagyobb kedvem lenne! Nem tudom, miért van ez így. Mindenesetre csak magamban mertem morgolódni, nehogy még észbe jusson valami más tennivaló. Az uzsonnát is eltettem. Pedig állítom, hogy minden gyereket elengednek nélküle, egyedül az én anyukám fél mindig, hogy éhen pusztulok.

Szépen elkészített kis csomag volt az uzsi, láttam a szalvétán keresztül is, hogy öt kis árpake-

nyelű csóválta. Már az udvaron voltam, amikor utánam kiáltott: – Aztán vigyázz magadra! Pedig én mindig vigyázok, amennyire lehet. Simon már a kapuban várt. Nem kérdezett semmit, ismeri az anyukámat. Inkább meglódtunk, hogy semmiről ne maradjunk le.

Jézus körül aznap nagy tömeg gyűlt össze. Mi hiába igyekeztünk a közelébe férkőzni, minduntalan hátralógtak bennünket a felnőttek. Elhatároztuk, hogy ha majd megállnak, a lábuk között kúszva előremászunk. De bizony erre sokáig kellett várnunk. Jézus a városban kívül egy hegyre vezetett bennünket. Itt könnyedén előre tudtunk menni, mert mindenki letelepedett. Jézus Isten országáról beszélt. Néha figyeltünk, máskor bámészkodtunk, de azért nagyon jól éreztük magunkat.

Nem is vettük észre, hogy mennyire elröppült az idő. Csak akkor ocsúdtunk fel, amikor Simon pocakja egy hatalmasat kordult. Kuncogva bújtunk össze, olyan neveltséges volt az egész. És akkor meghallottuk, hogy Jézus barátai is éppen ilyesmirel beszélgetnek.

– Uram, későre jár. Engedd haza az embereket! Éhesek már... Az Úr mosolygva nézett rájuk, és furcsa dolgot mondott: – Adjatok nekik ti enni!

Nem tudom, mennyien lehettünk, de hogy rengetegen, az biztos, és nem volt egy árus sem, akitől ételt vásárolhattak volna. A tanítványok döbbenet magyarázkodtak, Simon meg oldalba bökött.

– Te, Jóna, együnk már! – és elkezdte kicsomagolgatni az uzsonnát, amelyet anyukám készítet. Én Jézust néztem. Olyan

GYERMEKVÁR

Rovatgazda: Boda Zsuzsa

fáradtak és töprengőnek látszott. Akkor odalépett hozzánk egy bácsi, aki szintén vele szokott lenni.

– Fiúk, nálatok sincs semmi étel! – kérdezte csüggedten. Tudtam, hogy Jézushoz vinné. Nem is gondolkodtam, hirtelen kikaptam Simon kezéből a kenyeret meg a halat, és odaadtam a bácsinak az összeset.

– Tessék, legyen az Úr mind! – mondtam. Jézus pedig komolyan, de mosolygó szemekkel nézett rám. Simon a fejét csóválva morgolódott mellettem.

Aztán nem tudom, hogyan, de egyszer csak elkezdtek osztani annak a rengeteg embernek az én csöppnyi uzsonnámat. Mi csak ámultunk, mert mindenkinek jutott elég, mégis volt még belőle.

Amikor jóllaktunk, Jézus oda-intett.

– Segíts te is, Jóna! Szedjétek össze a maradékokat!

Bukdácsolva kerülgöttük a földön ülőket, és gyűjtögettük Simonnal a kenyeret. Nehéz volt a kosár, de cipeltem becsülettel. Amikor már mindent egy helyre gyűjtöttünk, a bácsikkal megszámláltuk a maradékkal teli kosarakat. Összesen tizenkettő volt! Valaki pedig azt mondta, hogy ötvenen laktak itt jól. Az emberek egyre többen és lelkesebben kiáltották, hogy újabb csoda történt! Hiszen hogyan ehetett volna ennyi ember az én két halacszkámból és öt kenyérből? Csak Jézus tehette ezt! Simonnal úgy örültünk, hogy mi is részesei lehettünk ennek!

5. Illeszd össze a haldarabokat a helyes sorrendben, és küldd be a megfejtést!

Heti útravaló

Krisztus mondja: Aki titeket hallgat, engem hallgat, és aki titeket elutasít, engem utasít el. (Lk 10,16a)

HETI ÚTRAVALÓ

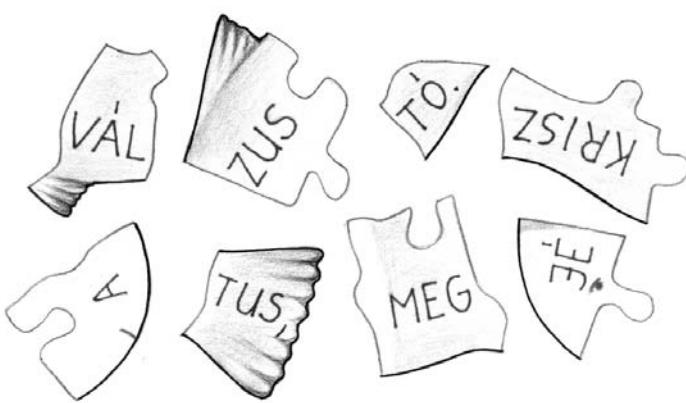

Szentháromság ünnepe után az első héten az Útmutató reggeli igéi Isten igéje hirdetésének és hallgatásának felelősségére irányítják a Biblia rendszeres olvasóinak a figyelmét. Az egyházi esztendő második fele sem ünneptelen Isten gyermekei számára. Megváltónk feltámadásának örömhíre ragyogja be már e földi életünket; mert aki halott volt, él örökkön-örökké, s üdvözíti a benne hívőket! Mivel a hit hallásból van, Urunk e heti figyelmeztetése sorsdöntő. A „névtelen”, csak e világi javakat birtokló, gazdag ember és testvérei nem hallgattak Mózesre és a prófétáikra – ezzel önmagukat zárták ki az örök élet ünnepi lakomájából. Ábrahám kijelentése örök érvényű: „... az sem győzi meg őket, ha valaki feltámad a halottak közül” (Lk 16,31); ezt a Feltámadott igazolja: „... aki engem elutasít, az azt utasítja el, aki elküldött engem.” (Lk 10,16b) A gazdagon is „szegény” ember bűne az volt, hogy nem szerette Lázárt, pedig „Isten szeretet”, és „... aki szereti Istent, szeresse a testvérét is” (1Jn 4,19b.21) Ezért „vigasztald bánkodó, beteg felebarátaidat. Segíts őket lelki-teszt javiddal. Lásd, minden rád szoruló szegényben én közeledek hozzád, mondja az Úr. Enyém...” (Luther) Mi meglátjuk-e magunk körül a „Lázárokat”? „Ezek után az Úr szolgálatba állított másokat is, és elküldte őket maga előtt, (...) ahova menni készült.” (Lk 10,1) Jézus ma is azonosítja magát tanítványai igehirdető, biznyságtévő szolgálataival. Pünkösöd után a missziói parancs minden kereszténynek szól, s küldetésünkön a heti ige a hitelesítő pecsét. Nem csak Báruknak szól a parancs: „... a bőjt napján olvasd fel (...) az Úr igéjét” (Jer 36,6) Jójákim király pedig példa arra, „aki titeket elutasít”; tehetetlen dühében elégeti Isten igéit, amelyek mégis szó szerint beteljesednek. Pál életének fő célja Isten evangéliumának a hirdetése, „mivel az Isten ítél minket alkalmasnak arra, hogy ránk bízva az evangéliumot” (1Thess 2,4). Pétert is így hívta el „lelki pásztorának” az Úr Jézus: „Kövess engem!”, az apostol csak így legeltheti az Úr juhait. Gyakorlati pályaalakmassági vizsgájának „mentő” kérdése háromszor hangzott el: „... szeretsz-e engem?” (Jn 21,15-19). Ki a legnagyobb a mindenkor lelkipásztorok között? A kijózanító válasz és a bátorító ígéret ez: „Én pedig olyan vagyok közöttetek, mint aki szolgál. (...) ... én rátok hagyom a királyságot” (Lk 22,27-28). Lehet színlelésből, irigységből, versengésből, számításból, nem tiszta lélekkel hirdetni Krisztust? Az evangélium érvényessége független annak továbbadótól. Pál így ír: „Krisztust hirdetik, és én ennek örülök.” (Fil 1,18a) S akik meggyőződésből végzik ezt, Dáviddal együtt mondhatják: „Mert én hűségben bízom, szívből ujjongok, hogy megsegítess.” (Zsolt 136) „Az, aki / Hirdeti / S hallja itt az igét, / Adja néki szívét!” (EÉ 280,1)

■ GARAI ANDRÁS

HIRDETÉS

A Luther Kiadó szeretettel hívja olvasóit Keveházi László A kereszt igéjét hirdetni kezdem – Sztárai Mihály élete és szolgálata című könyvének bemutatójára, mely június 3-án 17 órától az Evangelikus Hittudományi Egyetem új épületének kápolnájában lesz (1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3.). A kötetet Balázs Mihály és Korányi András mutatja be. A könyvbemutatót a szerző dedikál, illetve a kiadvány 20%-os kedvezményrel kapható.

RAJZ: JENES KATALIN

A kereszt és feltámadás alakú egyház titka

► Az Evangelikus Belmissziói Baráti Egyesület tavaszi sorozatának május 12-i előadását **Böröcz Enikő** tudományos kutató tartotta a kelenföldi egyházközség tanácstermében. Meghökkenítő lehetett az előadás címe: **A kereszt és feltámadás alakú egyház titka. Eric W. Gritsch Márton, Isten udvari bolondja – Luther korunkból nézve című művének tizedik fejezetéből való e fogalom; az előadó Dietrich Bonhoefferre, Ordass Lajosra, O. Dibeliusra, Vajta Vilmosra hivatkozva használta, akiknek élete, gondolkodása ma is ezt fejezi ki.**

A *Keresztény Igazság* 1993. téli száma közölte Vajta Vilmos *Kereszt és feltámadás* című cikkét. Vajta világossá tette, hogy csak összekapcsolhatunk az egy Krisztus-eseményről gondolkodni. Ez a reménység forrása. Utalt az új Luther-sorozatra, melyben jeles helyet foglal el a magyarul is megjelent *Heidelbergi disputáció* – fejtette ki az előadó. Jézus keresztje önmagában csak „heroius”, de feltámadása által kap salvatorikus, azaz üdvözítő jellegét, vagyis jelenti a bűn felismerését, és a bűnös megigazulását. A két coburgi prédikációban Luther világossá teszi, hogy a Krisztushoz való tartozás szenvedést jelent. A feltámadás reménységet ad.

Böröcz Enikő arról is szólt, hogy a hitvallási iratok is bővebben tartalmazzanak utalásokat a kereszt alakú egyházzal kapcsolatban. Luther *Nagy kátéjában* található a *Miatyánk* harmadik kérésénél: „Mert ahol Isten ígétét hirdetik, befogadják vagy hiszik, és gyümölcsét termik, ott nem hiányozhat a gyönyörűséges szent kereszt sem. Ne gondolja senki, hogy nyugalmasan lehet élni!” Az *Ágostai hitvallás apológiájában* ezt találjuk: „Mindig az ugyanis Krisztus birodalma, amelyet Lelkével éltet, akár nyilvánvalóvá lett az, akár eltakarja a kereszt, amiként a most megdicsőült Krisztus ugyanaz, akít előbb megfeszítettek.” Luther és reformátortársai, valamint a következő nemzedék számára világos volt, hogy az egyház Jézus Krisztus keresztjéből és feltámadásából született, feladata ennek az üzenetnek a hordozása, ezért magának sem lehet más, mint kereszt és feltámadás alakja. A szenvedés haszna az, hogy az egyházhhoz tartozók a kísértések között nevelődjenek Isten segítségének keresésére, saját szívük hitetlenségének felismerésére – fejtette ki az előadó.

■ MAGASSY SÁNDORNÉ

ISTENTISZTELETI REND | 2005. május 29.

Szentháromság ünnepe után 1. vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: Lk 16,19–31. Alapige: Ézs 42,18–21. Énekek: 65., 232.

I., **Bécsi kapu tér** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Balicza Iván; II., **Húvösvölgyi út 193., Fehé** de. 10. Madocsi Miklós; II., **Modori u. 6.** de. 3/4 II. Sztójánovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. id. György Tibor; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstücsk M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Smidélíusz Gábor; du. 6. (orgonazenés) Gerőfi Gyuláné; **VII., Városligeti fasor 17.** de. II. (úrv.) Szirmai Zoltán; **VIII., Üllői út 24.** de. fél II. Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. Smidélíusz András; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. II. (úrv.) Szabó Julianna; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél II. (hálaadó istentisztelet a Mesterházy házaspár indiai hazatérése alkalmából) Mesterházy Balázs; **Kerepesi út 69.** de. 8. Tamásy Tamásné; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Schulek Mátyás; de. II. (úrv.) Schulek Mátyás; du. 6. (vespera) Győri Tamás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) Győri Tamás; **Magyar tudósok krt. 3. (Egyetemi Lelkészség)** du. 6. (úrv.) Lénárt Viktor; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) ifj. Hafenschner Károly; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) dr. Karner Ágoston; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. Kende György; **Zugló, XIV., Lőcséi út 32.** de. II. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 75. (nagytemplom)** de. 10. Bátorvicsky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 11.** de. 10. Tóth-Szöllös Mihály; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél II. Blatniczky János; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Blatniczky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Eszlényi Ákos; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél II. Eszlényi Ákos; **Rákocsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kósa László; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (ref. templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél II. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

Apácai csodák

► A csodáknak nem kell feltétlenül a természeti törvények felett állniuk. Jelen lehetnek a mindennapi életünkben is. Csodáknak mondjuk azokat az eseményeket is, amelyek rendkívüliségükkel ejtenek ámulatba. Ilyenek tanúi voltunk Erdély szívében, a Barcaság szélén, a Brassótól északnyugati irányban mintegy negyven kilométerre, az Olt partján fekvő Apáca faluban.

A község tudós fia Apácai Csere János (1625–1659); bronzszobra a templom melletti iskola előtt áll. Apácán született Bartalis János (1893–1977) költő is. Az eredetileg teljesen evangélikus falu mai gyülekezete a brassói és a tatrangi gyülekezetek után létszámát tekintve a har-

A gyülekezet lelkésze köszönti az egybegyűlteket

madik helyet foglalja el Erdélyben: 1263 lelket számlál. A Pesti Evangelikus Egyház Deák Téri Gyülekezetének testvér-gyülekezete csodák történéseinek színhelye is – tesztem hozzá az adatokhoz.

Az apácaiak pünkösdi előestéjén ünnepezték kétszáz éves templomukat. Korábbi templomuk 1794-ben pusztító tűzvész áldozata lett, újjraépítése óta telt el két évszázad. A hálaadó istentiszteleten Adorjani Dezső Zoltán erdélyi püspök prédikált hitelesen, igényesen – szívetek és elméket egyaránt kereső és megérintő üzenetet megfogalmazva. Az istentisztelet után adták át a templom szomszéd-ságában álló új oktatási központot, amelyet Isten Szentlélekének segítségül hívásával ugyancsak a püspök áldott meg. Ez a ház a templom – a lelki központ – mellett a gyülekezet, a falu, sőt a környék új szellemi központja. Számomra az egyik csoda a templomban átélt lelki és az oktatási központban megtapasztalt szellemi igényességnek az egysége volt.

Egy öreg házat vettek meg, újítottak fel és építettek át az apácai magyar evangélikusok a magyar Apácai Közalapítvány közel száznegyvenezer eurós összegű segítségével. A közalapítvány határon túli szak- és felsőoktatási intézményeket segít Ukrajnától Erdélyig, és támogatandónak ítélte az apácaiak törekvését is, amely azt célozta, hogy a helységben működjön egy felnőttek átképzését végző intézmény, amelynek segítségével a munka nélküli gyülekezeti tagok – és mások is – szakmát tanulhatnak a faipar és a húsfeldolgozás területén. Természetesen magyarul – nagy szó ez ezen a vidéken! –, hiszen (Apácai Csere Jánosnak, kora egyik legnagyobb tudósának a szóhasználatával élve) a műveltséget csakis az anyai nyelven tehetjük magunkévá. Ezt ünnepi köszöntőjében Annus József kuratóriumi elnök hangsúlyozta, majd azzal folytatta, hogy anyánk nyelvén fogadjuk be az első mesét és verset, dalt és imádságot, de ugyanígy anyanyelvünkön sajátíthatjuk el legsikeresebben a magasabb tudományok bonyolult téziséit is. Köszönetet mondott mindazoknak, akik – szavai szerint – a magyar művelődés e remekbe szabott ékszerdobozának létrehozásán fáradoztak. Elsősorban Apácai Csere János falusfeleinek, akik elkötelezett hit-

tel és erős igyekezettel vágtak neki a kezdetben reménytelennek tűnő vállalkozásnak, és nagy bátorsággal és erős szorgalommal a végére is jártak. Köszönetben megemlíttette az alapítvány kurátorait – közöttük Kónig Sándort, elődjét az elnöki poszton –, akik az első pillanattól felkarolták a nemes kezdeményezést.

Az épület elsősorban a felnőttek átképzését szolgálja majd tantermekkel, az oktatók számára szálláshellyel és a később épülő szakmühellyel is. Mint elhangzott, a faipari gépek már odaszállítva várják a műhely elkészültét. De tágabb értelemben is szellemi központ az új intézmény. Erről vall a gazdagon berendezett könyvtár és olvasóterem, az alagsorban az oktatást szolgáló számítógépterem (a gépek Deák téri fiatalok segítségével kerültek ide). Két teremben harminckét háromszéki és barcasági képzőművész állandó kiállítása örzi

lajdonú és működtetési intézmény felépítésében, hiszen presbiter is. Az ünnepi köszöntőben pedig arról szólt, hogy minden évben avattak valamit: iskolát, óvodát, orvosi rendelőt. S szavai szerint amikor az önkormányzat lemarad, akkor indul az egyház, de ígérte, hogy behozzák a lemaradást. S kedvesen Istennek köszönte meg a lelkész házaspárt, Simon Lászlót és Simon Ilonát, akikre Apácának nagy szüksége volt, hiszen elkötelezett munkájuk meghatározó a falu életében és az új intézmény létrejöttében is.

Nem lehet természetesnek tekinteni azt a szeretetet sem, amellyel a vendéglátók – Oláh Balázs gyülekezeti felügyelőtől kezdve a terített asztalok mellett spontán alakult asztaltársaságok tagjaig – körülvettek bennünket. Pedig szó került nemegyszer a decemberi magyarországi népszavazásról is, amelyen véleményük szerint a magyar nemzet elta-

szította őket. „Mintha nem lennénk mi is magyarok” – fogalmazták meg fájdalomukat. Egy férfi elmondta: azóta nem tudja énekelni a *Himnusz*t. Csak feláll a tisztesség kedvéért. De a búcsúzóskor átölelt. Számomra csoda a megtapasztalt szeretet is.

Csodaként éltem át a pünkösdvásárnap-i istentiszteletet is, amelyen Pintér Károly lelkészársam prédikált. A csoda ott volt az igehirdetést hallgató gyülekezet könnyesen feszült figyelmében, a miénkél sokkal gazdagabb liturgia átélésében, s abban is, hogy mindenki vett úrvacsorát. Ünnepi rendben kezdték a presbiterek, folytatták a karzatról a férfiak, majd padonként az asszonyok is. S miközben már többszázadszor mondtam ki az ostya átnyújtásakor: „Ez Krisztus teste, érted is adatott!” – átvillant rajtam a magyarországi gyülekezetek szegényes, gyarló úrvacsorai gyakorlata. Bizony van mit tanulni tőletek, erdélyi testvéreink!

Csodaszámba ment átélni az összefogás lendületét és erejét is. Apáca még azon – egyre ritkuló – helyek közé tartozik, ahol falu és gyülekezet, egyház és társadalom átfedi egymást. Az oktatási központ átadása előtti hajrában a falu vezetője, Bölöni Gyula polgármester is ott lapátolt sokadmagával az udvaron, és vezette a tokoladpus munkagépet. Természetes számára, hogy segít az egyházi tu-

Az átélt eseményekhez képest nagyon szegényesnek ítélt tudósításomat csak azzal tudom befejezni, amit elmondhatam az ünnepi köszöntésében is: Istenünk áldja meg azt a munkát, amely ott folyik, áldja meg a magyarországi és az erdélyi testvér-gyülekezetek egyre gazdagodó kapcsolatát, hogy a *testvér* szó számunkra egyre szebb legyen!

■ ZÁSZKALICZKY PÉTER

Szálkák és gerendák

■ FÜLLER TÍMEA

Vannak ilyen napok. Néha egyszerűen nem lehet bírni velük. „Gyere le arról a fáról! Vedd le a sáros cipőd, mielőtt bemész! Engedd el a húgod copfját! Ne szedd szét azt a babát! Ne firkáld össze a falat! Ne a ruhádba töröld a zsíros kezéd!” Ezt mondogatom reggeltől estig. A végén már magam is unom.

Vannak ilyen napok, amikor a lányoknak valahogy nem akar sikerülni a jószág. Nem is könnyű az, fárasztó tevékenység; és amikor annyi, de annyi érdekesebb dolog van nála, minnek is szánna az ember olyan sok-sok energiát egy ilyen mulandó dologra? Valamelyest értem is őket, de mégis megvisel, amikor afféle két lábán járó tiltó- és helyesbítő-szerkezeté válok anyaságom megélésében. Nyúzottan, rosszkedvűen csukom este a szoba ajtaját három fáradhatatlan gyermekemre, és csak csóválom a fejem sokáig. Suttogva csivitel még az aprónép, hallok én is, csak már nincs kedvem újra figyelmeztetni őket. Inkább leülök magamat sajnálgatni egy kicsit. Jaj, szegény, túlterhelt anya, micsoda rosszcsont gyerekekkel áldott meg tégedet a Teremtő! Elmerengek a nevelés hatásairól meg az örökletes rendről, s közben szokás szerint valami könyvet lapozgatok szórakozottan. Most éppen a családi fotóalbumnak a régi, megsárgult oldalait böngészem; a képeken még én futkározok buggyos bugyogóban meg csipkés aljú rövid szoknyában.

No lám, milyen csuda helyes kislány is voltam! Igaz, kicsit maszasos. A pofikám különösen, talán sokit ettem vagy palacsintát. De még itt elől, a ruhámon is van pár kis sötét csík. Pont mintha valaki végighúzta volna ott a mocskos kis ujjait. Na de akkor még kicsi voltam, nagyon kicsi. Nem lehettem több úgy négy-öt évesnél.

Emitt meg az öcsém látható. A hokedlin a kisszék, rajta a legényke, önfeledten mázolja magát anyukám egyetlen márkás rúzsával. Nagyon komoly rúzs volt, mert én nem is lehettem lemosni. Tudom, mert én asszisztáltam az eltávolításánál. Próbáltuk

olajjal, ecettel, pálinkával, tejjel, szóval mindennel, amit találtunk hirtelenjében. Aztán meg már nem is tudtuk, hogy a rúztól vagy a dörzsöléstől olyan lángvörös az öcsi képe. Igen, erre emlékszem, sokáig emlegette a család ezt az esetet.

Ez a kép meg a szomszéd fiú esküvőjén készült. Csöppet rövidke a ruhám, mert az alkalomra vásárolt ünneplőben – míg a szüleink is felöltöztek – mi a testvérkémmel kicsit unatkoztunk. Nem akartunk semmi rosszat. Bukfencezni nem tilos általában. Ki tudhatta, hogy most éppen az?! Örültünk, hogy ilyen kedves és nyugalmas tevékenység jutott eszünkbe, és nem leszünk láb alatt az izgatott készülődés közben. Rövid ideig hemperegtünk ott a ház előtti árokban. Elég sáros volt az a tavasz, azt mondják az idősebbek.

Jaj, és ez a fotó! Öcsém nagy munkában van rajta, nyilván nehezen ment neki a kitűzött cél megvalósítása. Elég masszív anyagból készültek azok a hatalmas klumpák, amelyekbe a szöveget veri éppen önfeledten.

Na, itt meg a fürdőszobánk látható. Emlékszem, anyukámat csaknem kitérte a frász, mert egy eső előt összeesztünk a ház környékéről vagy félzsáknyi varangyot, és bevittük a kádba, nehogy megázzanak szegények. Ki gondolta, hogy a békák szeretik az esőt?!

Ez meg az egyik nyaralásunkon készült, amikor előreszaladtunk, és elbújtunk a szüleink elől, hogy megvicceljük őket. Mondjuk kicsit megijedtünk a rendőrtől, akit apukám elhívott segíteni, de azért nem jöttünk elő, csak este, amikor elfogyott a keksz, és eszünkbe jutott, hogy vacsorára palacsintázást tervezett a család. Volt bennünk kitartás...!

Ó, ezen a képen meg verset mondok. Azt nem lehet látni – mert előlről készült a felvétel –, hogy a fenekem elég ragacos volt, ugyanis átöltözés közben tévedésből belecücsültem a tombola fődjának szánt csokitortába. A kétes foltot fehér blúzom aljával próbáltam elfedezni, így egy picit az is krémes lett. Hát igen.

Itt meg a körtefa. A kedvenc helyünk. Mennyit üldögéltünk fenn a magasban, önfeledten bámulva a madarak röptét

meg a repülőgépek égre karcolt hófehér füstcsíkjait! Néha ugyan zavart bennünket egy kicsit a szüleink prédikációja, miszerint túl vékony ágon telepedtünk le. Máskor meg attól félték, nem száraz-e ott fenn már ez az öreg fa. Felmászni persze nem mertek utánunk. Amikor sokat vitatkoztak, kicsit ruganyoztunk az említett ágon, hogy megnyugtassuk őket érthetetlen aggodalmaskodásuk közepette. Ez általában sikerült is. Néha meg nem. Hát így került be ez a kép például ide, amelyiken olyan nyugodtan hímeztetek. Mert el volt törve a kulcscentom. Ott meg a lábamon volt gipsz, azért ugróiskolázom mankóval. Sajnos utána viccből újra megpróbáltam eljátszani a lábtöréstörténetről lemaradt kedvenc nagybácsimnak, hogy milyen klasszul tudok én mankózni, akkor tört el a lábom – két nappal az előző gyógyulása után – újra. Anyukám nagyon haragudott, pedig szerintem ritka az ilyesmi. Még akár büszke is lehetett volna rám, amiért ilyen különleges vagyok.

Na, ezen már nagyobbak vagyunk, lehetünk úgy tíz-tizenkét évesek. Öcsémmel éppen tudományos kísérletekkel foglaltoskodtunk akkoriban. Mivel senki nem volt hajlandó elmondani nekünk, kénytelenek voltunk így megállapítani a tűzijáték-rakéták összetételét. Mennyit fedeztem, míg ő halált megvető bátorsággal lekapargatta a gyufaszálakról a gyújtófejet! Néhányszor még szerény kis megtakarított pénzemmel is feláldoztam a tudomány oltárán, hogy a gyógyszerárban nitroglicerint tudjon vásárolni. És az a sok hiábavaló próbálkozás! Ó, mennyiszor sóhajtoztunk, amikor egy-egy kísérlet végeredménye nem robbant, hanem csak egyszerűen elégett! Csalódottan néztük a magasra csapó, surrogó kék lángnyelveket a bokrok alatt lapulva, mert persze munkánk közben a megértést nem tanúsító felnőttek elől is bujkálnunk kellett. Egyszer még a könyvtári könyvem is megperzselődött a kutatás egyik fázisában. De végül sikerült! Nem tehetett arról senki, hogy anyukám éppen akkor jött teregetni. Dudorászva lépegetett a ruháskosárral, szórakozottan megbámulta a földön heverő furcsa kis papírgombolyagot, mely különös kékes füstcsíkot ergetett magából. Mi csalódottan állapítottuk meg, hogy ezúttal sem sikerült jól eltalálnunk az arányokat. Anyukám – arcán angyali derűvel – vállat vont, és magában napirendre tért az ismeretlen szemétkupacka fölött. Aztán tovább indult, és bum! A hatalmas lángcsóva épp akkor csapott a magasba, amikor ő átlépett a kupac fölött. Na, a folytatás nem tűr nyomdafestéket, talán lapozzunk is.

lyagot, mely különös kékes füstcsíkot ergetett magából. Mi csalódottan állapítottuk meg, hogy ezúttal sem sikerült jól eltalálnunk az arányokat. Anyukám – arcán angyali derűvel – vállat vont, és magában napirendre tért az ismeretlen szemétkupacka fölött. Aztán tovább indult, és bum! A hatalmas lángcsóva épp akkor csapott a magasba, amikor ő átlépett a kupac fölött. Na, a folytatás nem tűr nyomdafestéket, talán lapozzunk is.

Hát igen, az érettségi képeink. Érdekes, hogy nekem éppen a tablófotózás hajnalán villant az agyamba, mekkora poén lenne sündisznótüske rövidségűre vágatni majdnem derékig érő hajamat. Elgondolkodtam azon is, hogy esetleg valami szolid türkizkék árnyalat nem tenne-e jót az összhatásnak, de aztán erről mégiscsak lemondtam. A szüleim és nagyszüleim meg az egész rokonság sápitozva korholta, és mind azt a régi hosszú hajamat követelte vissza. Mondtam, hogy jó, pár év, és meglesz. Sőt öcsém szolidaritásképpen megígérte, hogy ő is beáll mellem haját növesztetni, jövő tavasszal úgyis érettségizik. Így adódott, hogy neki viszont vállig ért a haja a tablóképen. Aminek persze szintén nem örült a család. Pedig poén volt, esküszöm.

A szobából kicsinyeim elégedett szuszogása hallatszik. A férjem is hazaért, csendesen matat az előszobában. Óvatosan halkan becsukom a fotóalbumot. Kicsit betakargatom, megcirógatom még az apróságokat. Nem olyan rossz gyerekek ezek. Ugye?!

Petya fiamnak

A kés nana,
az olló harap,
nana a könyv,
elszakad.
Nana, a virágot,
földet, falat
enni nem szabad.
Nana a lámpa,
a konnector,
nana a váza,
törött üveg
diribdarab,
szőrös kutya,
macska
mind nana!
És nyivogni,
sírní, bögni,
mászni,
ágyból leszállni,
vasalót, kályhát
simikálni
nana, nana, nana!!!

Csak nézni szépen,
öregesen üldögélni,
bámulni a tüzet,
a lángot megfogni
nem lehet,
és nana tudni neked,
hogy apu is volt rossz gyerek.

■ SIMONFI ATTILA

Kétbalkezesek a kávézóban

A Magyar kétbalkezes keresztény humorpályázatra érkezett írásokból megjelent kötet bemutatójára került sor május 19-én, csütörtökön a budapesti 5 égtáj kávézóban.

Mint ismeretes, a Harmat Kiadó tavaly olyan írásokat várt a pályázóktól, amelyek a keresztény hit humoros oldalát mutatják be. Ahogy az *Evangelikus Élet* is hírt adott róla, a díjakat szeptember végén *Adrian Plass* – a Kétbalkezes-könyvek szerzője – adta át a nyerteseknek.

A bemutatón a kötet szerkesztője, *Naszádi Krisztina* fotók segítségével felidézte az őszi díjkiosztó néhány pillanatát, és bemutatta a könyv jelen lévő szerzőit, majd a történetek közül kettő el is hangzott, a kiadvány grafikus, *Lente István* ötletes animációival illusztrálva.

A kötetben három-három írással szerepel az *EvÉlet* két rendszeres szerzője, *Füller Tímea* és *Szóci János (James)* is (képünkön az első sorban, középen).

A szerzők egy csoportja

FOTO: GYURISZ DORÓ ZSUZSA

Napsütés, bográcsok és tűzifa – minden adott volt a miskolci gyülekezet udvarán ahhoz a bográcsgyűlésű versenyhez, melyet az első ízben megrendezett családi szeretetnapra hirdettek meg a szervezők múlt vasárnap. Az istentiszteletet követően először a szakértő zsűri, majd a közel kétszáz fős „vendégsereg” kös-tolhatta meg a versenyzők főztjét. Ám a gyülekezet lelkeszei nemcsak földi, hanem lelki táplálékról is gondoskodtak, amikor biztonságtevőket és egy pantomimcsoportot invitáltak a színpadra. A játékos kedvű családtagok és résztvevők később bibliai és sportvetélkedőn is összemérhették tudásukat, miközben a gyermekeket egész nap kézműves sátor várta. A jó hangulatú nap közös imádsággal zárult.

HIRDETÉS

ET
VIV
LE

„Gesztenyéspihenő”

Evangelikus vendégház
Sopron, Zerge u. 26., tel.: 99/510-966

A vendégház egész évben szeretettel várja a pihenni vágyókat csendes, erdei környezetben! A Magyarországi Evangelikus Egyház alkalmazottai és családjuk részére: szállás reggelivel 2500Ft/nap/fő; szállás félpanzióval 3000Ft/nap/fő; gyerekeknek további kedvezmények!

HIRDETÉS

Mit tegyünk az életünkkel? Mi a siker?

Ökumenikus női találkozó június 11-én 10 órai kezdettel a MEÖT székházában (1117 Budapest, Magyar tudósok körútja 3.). A témáról szól: *Jókai Anna* Kossuth-díjas író.

Program

- 10.00: Áhítat 1Tim 6,6–9 alapján – *Péterné Benedek Ágnes* evangelikus lelkész
- 10.30: Mit tegyünk az életünkkel? – *Jókai Anna* író
- 12.00: Szerény vendéglátás (az ebédszünetben az író dedikál)
- 13.15: Beszélgetés tematikus csoportokban
- 14.45: Úrvacsorai istentisztelet Fil 3,7–11 alapján – *P. Tóthné Szakács Zita* református lelkész

Szeretettel hívjuk a keresztény egyházak asszonytestvéreit, és bátorítunk a részvételre mindenkit, aki kínzó kérdéseinkre választ keres!

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa Női Bizottságának tagjai

HIRDETÉS

Pályázat

A Gyurácz Ferenc Evangelikus Általános Iskola (8500 Pápa, Árok u. 12.) pályázatot hirdet a következő álláshelyre egy fő pedagógus részére: angoltanítás és napközi feladatok ellátása, egyéves szerződéssel.

A pályázathoz csatolni kell:

- 1) részletes önéletrajzot a felekezeti hovatartozás megjelölésével és eddigi munkásságának ismertetésével
- 2) lelkészi ajánlást a jelentkező saját gyülekezeti lelkésztől
- 3) a pályázott munkával kapcsolatos pedagógiai elképzelését
- 4) az iskolai végzettséget igazoló oklevelek másolatát

A pályázat beérkezésének határideje: 2005. június 1.

Az állás elfoglalásának időpontja: 2005. augusztus 16.

Részletes tájékoztatást az iskola igazgatójától lehet kérni (tel.: 89/313-483).

LAPUNK A VILÁGHÁLÓN:
WWW.EVELET.HU

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

A Szezhlo Gábor Alapítvány május 28-án, a lelkes születésnapján tartja szokásos ünnepi megemlékezését. 15 órakor a Farkasréti temetőben, 16 órakor a Bécsi kapu téri evangélikus templom falán levő emléktáblánál helyeznek el koszorút.

Orgonazene lesz május 29-én, vasárnap 18 órakor a Deák téri evangélikus templomban **Telesi Miklós** orgonaművész közreműködésével. Műsorán J. S. Bach, W. A. Mozart, C. Franck és L. Vieme művei szerepelnek.

A **beledi evangélikus templomban** június 4-én, szombaton 19 órakor a répcelaki egyházközség **Vekker** együttese ad koncertet. Ünnepi alkalmunkra tisztelettel hívjuk és várjuk!

Hítünk titkai – Teológia Luther nyomán – mindenkinek. Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) legközelebbi alkalma június 9-én, csütörtökön 16 órakor lesz a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség tanácstermében (Budapest XI., Bocskai út 10.). Áhítatot Széll Bulcsú, előadást A végidő titka címmel Ittész János püspök tart.

A Női Missziói Szolgálat **Értsünk szót!** címmel rendezi meg nőkonferenciáját június 20. és 25. között Piliscsában, a Béthel Missziói Központban, amelyre szeretettel várja a jelentkezéseket. Az alkalom költsége: 8000 Ft. Jelentkezni június 14-ig lehet a következő címen: MEE Női Missziói Szolgálat, 1450 Budapest, Pf. 21.

Sok szeretettel meghívjuk Önt június 5-én 16 órára a **bényei evangélikus templomba**, ahol **Buday Zsolt** megválasztott lelkész beiktatja hivatalába **Koczor Tamás**, a Dél-Pest Megyei Egyházmegegyesre. Igét hirdet **D. Szabik Imre** előnk-püspök.

A Luther Kiadó felvételre keres könyvelésben jártas, középfokú szakirányú végzettséggel, számítógépes felhasználói ismerettel (Word, Excel) rendelkező munkatársat. A szakmai önéletrajznak és a végzettséget igazoló okirat másolatának a megküldésével érdeklődni lehet a kiadó igazgatójánál (1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518. Fax: 1/486-1229).

CONTENT

digitális templomi orgonák

Magyarország egyházi, orgonaművészei, iskolai által használt, egyedi minőségű

digitális templomi orgonák
Hollandi stílus!
Magyarországon elsőként
lízinglehetőség egyháziak és magán személyek részére,
igen kedvező feltételekkel és rugalmas ügyintézővel.

Magyarországi képviselő:
Tutto Hangszer Kft
8300 Tapolca, Dohány tér 1.
Tel.: 87/510-566, fax: 87/510-

Következő számunk tartalmából:

Luther nyomában...

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Hálás köszönetet mondunk mindazoknak, akik részt vettek Scholz László temetésén, szóban vagy írásban részvételük nyilvánították, illetve adománnyal támogatták a Kelenföldi Evangélikus Templomépítő Alapítványt.

A gyászoló család

APRÓHIRDETÉS

1945 előtti könyveket, könyvtárat vásárolnék. Tel.: 1/340-8016

Az égre mutató kereszt alatt a templomtorony legszebb díszé a toronyóra. Önénél működik? Toronyóra-, harangjáték-, haranglengető-, vezérlőóra-készítés, -javítás. 5 év garancia. Konkoly Művek Toronyórágyára, 1102 Budapest, Állomás u. 14., telefon: 1/260-7065, 30/949-2915.

A győri evangélikus szeretetház börcsi otthona osztályvezető főnövért keres öt éves gyakorlattal rendelkező, regisztrált ápoló személyesben. Bérézés a Kjt. szerint. Érdeklődni dr. Szilvássy Péter intézményvezetőnél lehet a 20/824-2642-es telefonszámon.

A Kisdeák Evangélikus Óvoda evangélikus óvónőt keres (részmunkaidőre), határozott időtartamra, augusztus 15-től. Érdeklődni lehet személyesen (Budapest V. ker., Deák tér 4. II. emelet) vagy telefonon: 1/483-2160.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Az én házam neve imádság háza lesz minden nép számára. Ézs 56,7b (Lk 19,45–47a; Lk 16,19–31; 1Jn 4,16b–21; Zsolt 3) A babiloni fogságból hazaérkezett nép hitéletét a foglalkoztatott leginkább, hogy a mózsi törvényekből és a fogság idején kialakult szokásokból mi érvényes, valamint hogy miként alakuljon tovább a romokon építkező gyülekezet élete. A próféták sokat segítettek a válaszában. De elsősorban a nyitottságot kellett megküzdeniük, ugyanis sokan elzárkóztak, ha az idegenek közül valaki a gyülekezet akart tartozni. A figyelmeztetés hozzánk is szól, akiknek helyünk van a templomban. Fogadjuk be a keresőket, mert a templom minden nép számára az imádság háza!

Hétfő

Akkor majd megtudja mindenki, hogy én vagyok az Úr, a te szabadítód és megváltód. Ézs 49,26b (Kol 3,4; Lk 10,1–9/10–15/16; ApCsel 6,1–7) Mi sokszor azt hisszük, nekünk kell harcolnunk azért, hogy Isten igazsága érvényre jusson a világban: próbáljuk védeni őt, a létét bizonyítani. Apológiákat fogalmazunk meg, s közben sokszor úgy tűnik, hogy Isten mégsem áll mögöttünk. Mintha neki valami más terve lenne, mintha ő más úton szeretne eljutni hallgatónk szívéhez. Mi vitézkedünk érte, miközben ő harcol értünk. Mennyire mást akar ez a két fogalom: az egyik szavakban, a másik tettekben nyilvánul meg. Az Úr harcra indul értünk, és ha ő velünk, kicsoda ellenünk?

Kedd

Az imádkozásban legyetek kitartóak, és legyetek éberek: ne szűnjöttek meg hálát adni. Kol 4,2 (Mal 3,18; Jer 36,1–6/7–9/10.21–24.27–31; ApCsel 6,8–15) Képtelenségnek tűnik az, amikor az apostol szüntelen imádkozásra buzdít. De ez nem azt jelenti, hogy állandóan összekulcsolt kézzel és égre néző tekintettel kell járnunk, hanem azt, hogy életünk minden pillanatában reálisan számolnunk kell Isten jelenlétével. Az imádságot gyakorolni kell, mert általa Isten a lelkünket akarja edzeni, megtisztítani. Az imádságra valójában nem neki van szüksége, hanem nekünk.

Szerda

Péter így szól: „Most tudom igazán, hogy az Úr elküldte az ő angyalát, és kimentett engem.” ApCsel 12,11 (Mal 3,1a; 1Thess 2,1–8/9–12/1; ApCsel 7,1–16) Jézus tanítványai jól tudják, hogy minden látszat ellenére ezen a földön minden hatalom Jézus kezében van. A kirtartó kérés, az imádság sokszor csodákra képes. Péter apostol is ezt élhette meg, amikor megmenekült a börtönből. Sokáig azt hitte, hogy csak látomás az egész, de a végén megszűnik ajkán a hitvallás. Sokszor mi is csak nagy kesedelemmel tudjuk nyomon követni Isten tetteit az életünkben.

Csütörtök

Mivel az Isten mind e mai napig megsegített, itt állok, és bizonyoságot teszek kicsinyeknek és nagyoknak. ApCsel 26,22 (Zsolt 3,3–4; Jn 21,15–19; ApCsel 7,17–43) Pál hitvallást tesz Agrippa király előtt a hitéről. Beszédére Fesztusz helytartó cinikusan reagál, sőt egyenesen boldondnak tartja az apostolt. Véleményével nincs egyedül, hiszen sokan nem tudják komolyan venni a Krisztusról szóló üzenetet. Minél inkább a Lélek erejével szólnak a küldetésre elhívott emberek, annál szánalmasabbnak tűnnek a szemükben, annál fölynyesebb hozzáállással rázzák le magukról az érintetiséget mint a józan emberekre nem tartozó dolgot. Érzik Krisztus igazságának vonzó erejét, de nem tudják magukat átengedni hatalmának. Pál azonban az őt ért viszontagságok ellenére nem vonul vissza, hanem még bátrabban megy tovább, és haláláig hirdeti az evangéliumot.

Péntek

A nyomorultak és a szegények vizet keresnek, de nincs, nyelvük kiszárad a szomjúságtól. De én, az Úr, meghallgatom őket. Ézs 41,17 (Mt 10,42; Lk 22,24–30; ApCsel 7,44–53) Amikor Izrael népe kivonult Egyiptomból, hamar a pusztában találta magát, ahol szenvedett a víz hiányától. A fogságból hazatért maradék nép is valami hasonlót lát. De ők a lerombolt templomot látva átérzik, hogy a szomjúság többet jelent, mint az emberi szervezet vízhiányát. Az Úr igéje után áhítozik a nép. Bár a történelemlények nem tudósítanak erről, állandóan visszatér az igény: a szegénység vagy a jólét ellenére tulajdonképpen Isten szava után sóvárognak az emberek. A szomjúság képe állandóan példája a szükségnek. Az igazi szükségét viszont Jézus fogalmazza meg, amikor ezt mondja: „Boldogok, akik éheznek és szomjaznak az igazságra, mert ők megelégtetnek.” (Mt 5,6)

Szombat

Simeon karjába vette a gyermek Jézust, áldotta az Istent, és ezt mondta: „Most bocsátod el, Uram, szolgádat beszéddel szerint békeséggel, mert meglátták szemeim üdvösségedet.” Lk 2,28–30 (Zsolt 138,2; Fil 1,12–18a; ApCsel 7,54–8,3) Simeon várta az Istentől megígért Szabadítót eljövételét. Csenedben várt annak ellenére, hogy az évek látszólag nyílatok múltak el felette. Jó tudnunk, hogy Isten nemcsak általánosan a nagyvilágnak nyilatkoztatja ki kegyelmét, hanem személy szerint mindnyájunknak részt fog abból adni. Simeon karjaiban tartotta a kis Jézust. Azóta hány vágyakozó és reménykedő szív láthatta meg már vele együtt, hogy immár nem a jövődő rejtegeti a Megváltót, hanem jelenbeli valóság, akit a szívünkhez szoríthatunk! Ezután Simeonnak már nem fontos, hogy földi életében folytatódjon napjainak a sora: amiért érdemes volt élnie, azt megkapta. Vajon mi már megkaptuk ezt? Mert van-e nagyobb öröm, mint meglátni az üdvösséget?

■ MENYES GYULA

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból május 29-től június 5-ig

VASÁRNAP

20.00 / Duna Tv
Bella Martha
A romantikus vígjátékban egy családi tragédia nyitja meg a boldogsághoz vezető, küzdelmekkel teli utat. (102')

12.10 / Duna Tv
Élő egyház. Vallási híradó (26')
19.30 / PAX
Két gyülekezet, egy templom
A farkasréti evangélikus-református templom építésének története (20')

CSÜTÖRTÖK

12.12 / tv2
Exodus, 1. rész
(amerikai film, 1960)
A film Leon Uris regénye alapján készült. (95')
13.35 / PAX
Ha csak egyetlen egy (dokumentumfilm) (60')
15.00 / Bartók rádió
Barokk muzsika (40')
15.35 / PAX
Istentisztelet (portréfilm)
Győri János evangélikus lelkész nemcsak a közösségnek mutatott példát életével, hanem népes családjának is: fiai a mai napig aktívan részt vesznek az evangélicizációban. Ők készítették sok szeretettel és tisztelettel edesapjuk portréját. (ZMC – 59')

HÉTFŐ

9.31 / Bartók rádió
Bach: 75. kantáta – Die Elenden sollen essen (29')
10.20 / PAX
A természet és a Biblia (dokumentumfilm) (48')
11.45 / Petőfi rádió
Szimbólumok hétről hétre
Az olajfa, az olajág és a Malakias-féle pápajósolatok
13.15 / PAX
János-passió
Koncertfelvétel
A Lutheránia énekkar és a Magyar Szimfonikus Zenekar előadását Kamp Salamon dirigálja, a Deák téri evangélikus templom orgonáját Trajtler Gábor szólaltatja meg. (106')
20.00 / Duna Tv
Nehéz sorsúak

PÉNTEK

10.05 / mtv
Vörös és fekete, 4/1. (francia tévéfilmsorozat) (51')
12.20 / Duna Tv
Élő egyház (ism.) (26')
15.30 / PAX
A gitárene történetéből
Stefan Weiser hangversenye (koncertfilm) (ZMC – 34')
16.30 / Petőfi rádió
Kerengő. Trianon – 85. (30')
20.05 / PAX
Hítünk csodái, 1. rész
A bibliai örökség (Újra a PAX-on!) A dokumentumfilm-sorozat első része Jézus korába és a korai kereszténység idejébe röpít vissza. (52')
21.15 / Kossuth rádió
Világévő. Benne: Keresztény arabok (45')

KEDD

16.45 / mtv
Maradj velem!
Találkozás Jézussal (10')
19.05 / Bartók rádió
Bizet: Carmen
19.35 / PAX
Pálosok. Fejezetek a magyar kereszténység történetéből, 2. rész (vallástörténeti dokumentumfilm-sorozat)
20.55 / PAX
Vallomások – Mit ér az ember, ha hívó? Dinnyes József daltulajdonos (PAX premier) (portrészorozat) (17')
21.05 / mtv
Boldogság, gyere haza!
Az emlékfilm Cserháti Zsuzsa tiszteletére készült. (50')
21.05 / Kossuth rádió
Nemzetközi vallási híradó (30')

SZOMBAT

7.00 / Rádió C (FM 88,8)
Az evangélikus ébresztőműsort Csapó Krisztián és Györe Balázs vezeti. A mai adásban beszélgetést hallhatunk a nyári Csillagpont református ifjúsági találkozóról. (60')
12.45 / Duna Tv
Isten kezében (35')
18.00 / PAX
Ki ez a Jézus?
Alpha-kurzus, 2. rész (ismeretterjesztő sorozat) (46')
20.35 / Duna Tv
Rablóbéke (magyar dokumentumfilm) (50')
21.00 / PAX
Máté-passió (koncertfilm) (59')
22.20 Kossuth rádió
Elfelejtett sorsok

SZERDA

5.35 / mtv és m2
A Hajnali gondolatok mai adásában Bencéné Szabó Márta gondolatait hallhatjuk.
12.20 / Duna Tv
Isten kezében. Iskola a csángóknak (ism.) (26')
15.40 / Bartók rádió
Hitélet és történelem. A csongrádi Tari László Múzeum (20')
16.55 / mtv
Útmutató. „Markunkban a végtelen?” Isten és tudomány, avagy agy, hit, számítógép... (26')
18.00 / m2
A fáraók földjén, III/1. (20')
19.35 / PAX
Reformáció
Fejezetek a magyar kereszténység történetéből, 3. rész

VASÁRNAP

5.45 / tv2
Reggeli gondolatok (30')
9.55 / mtv
Szabadság, reménység, szolidaritás... Fogalmak és értékek keresztény szemmel, 2–3. rész
11.45 / Bartók rádió
A teremtés története
Mondák Wass Albert Válogatott magyar mondák és népmesék című kötetéből. (15')
12.05 / Duna Tv
Élő egyház (26')
12.05 / PAX
Mint a Jézus Krisztus jó vitéze, 1. rész (dokumentumfilm) (40')
15.00 / Bartók rádió
Musica Sacra (egyházzenei magazin) (60')
20.05 / Bartók rádió
Rossini: Kis ünnepi mise (88')

Evangelikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
ÉvÉlet on-line: www.evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztők: Győri Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobsonyi Sándor (sander.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (marian.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu)

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – ÉvÉlet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), Hafenschér Károly ifj. – Liturgikus sarok (hako@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu)

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu)

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Matolcsy Miklós vezérigazgató E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2132 Ft, fél évre 4264 Ft, egy évre 8528 Ft, szomszédos országba egy évre 29 000 Ft (108 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a meg-előző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzárta kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőség előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu címre várjuk.